Doğan Kardeş

Haziran 1961 ★ 125 Kuruş

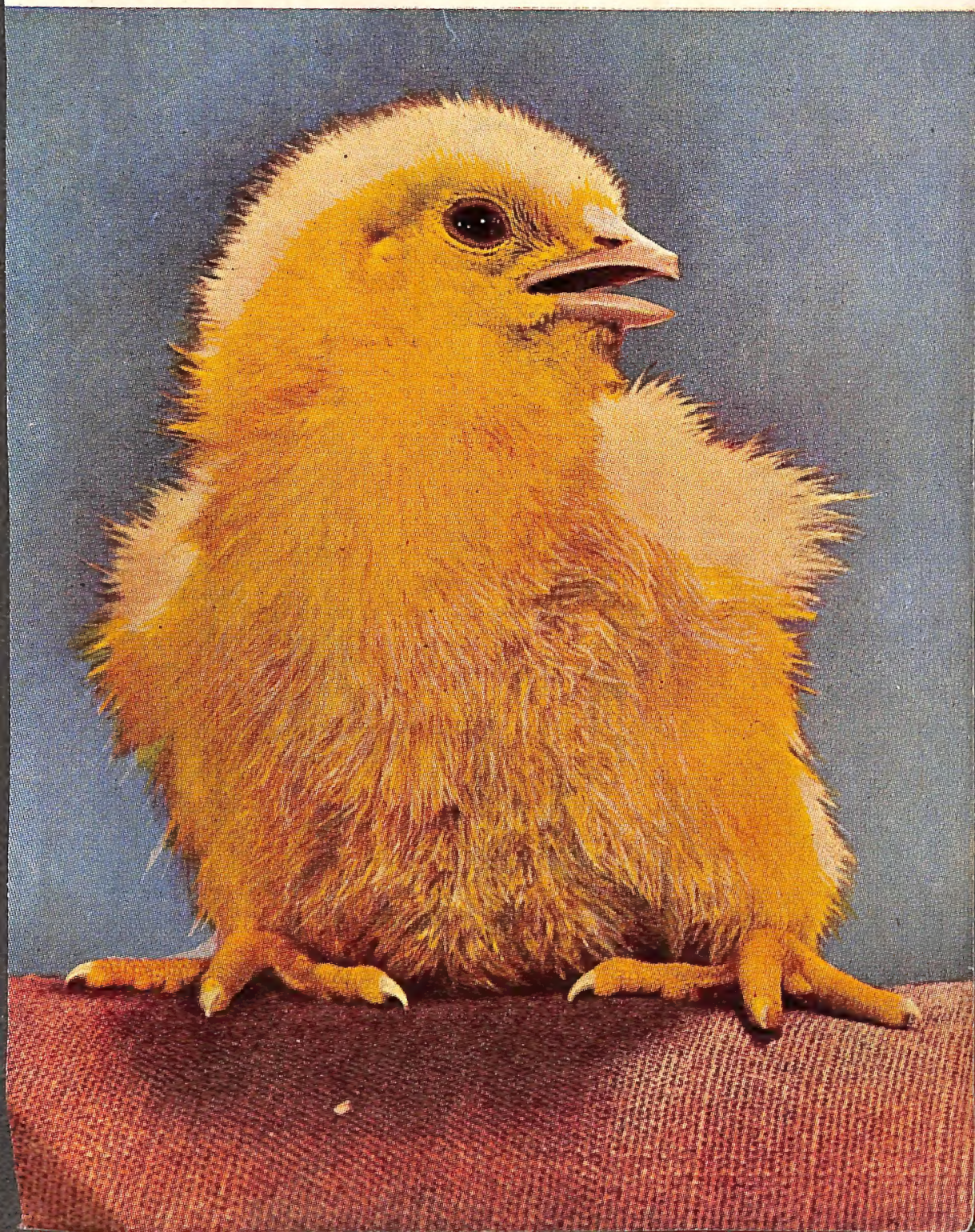

TİK-TAK AMCA

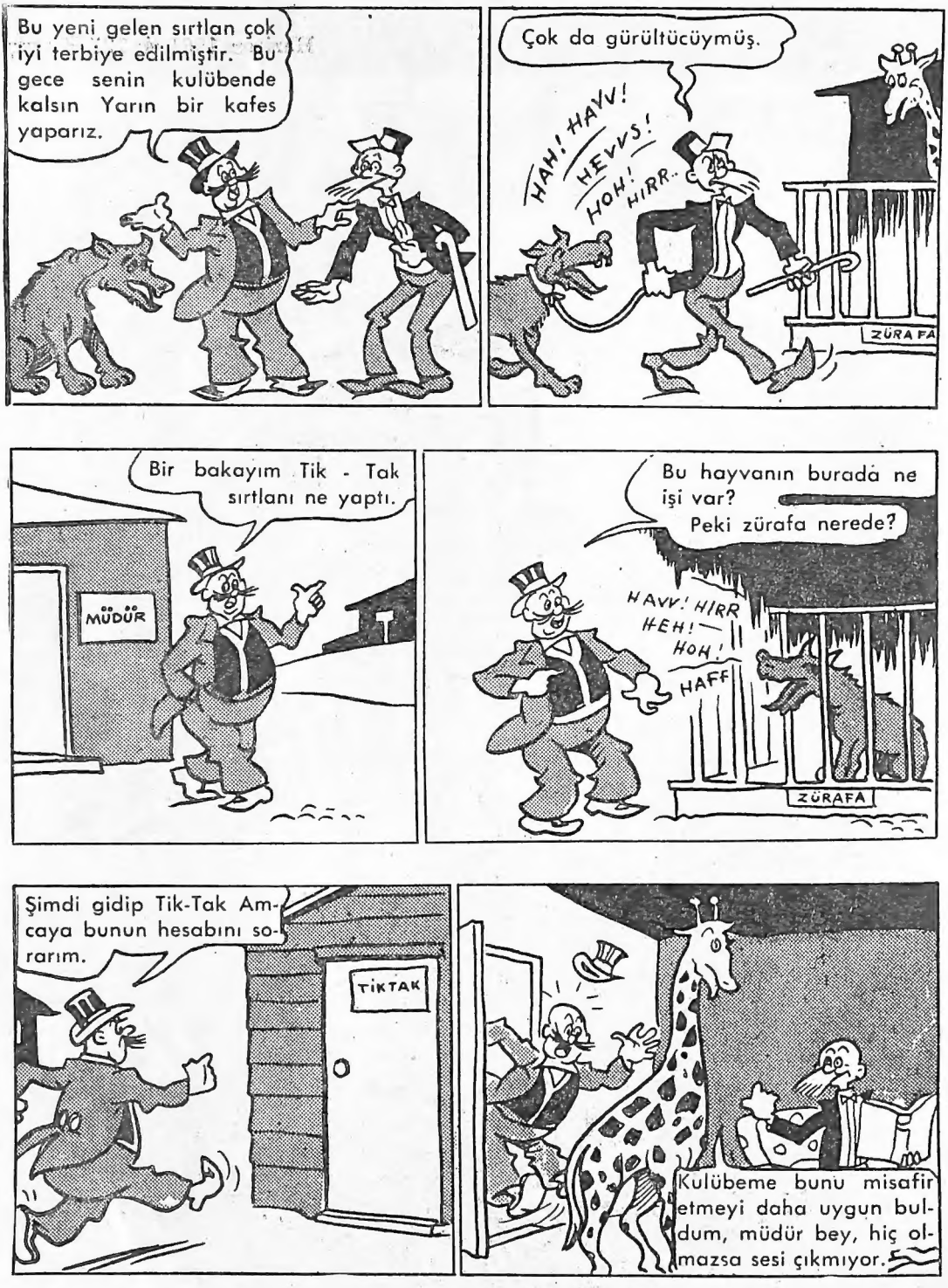
Bu yeni gelen sırtlan çok iyi terbiye edilmiştir. Bu gece senin kulübende kalsın Yarın bir kafes yaparız.
Çok da gürültücüymüş.
HAH! HAVV!
HEVVS!
HOH!
HIRR..
ZÜRAFA
Bir bakayım Tik - Tak sırtlanı ne yaptı.
MÜDÜR
Bu hayvanın burada ne işi var?
Peki zürafa nerede?
HAVV! HIRR
HEH!
HOH!
HAFF
ZÜRAFA
Şimdi gidip Tik-Tak Amcaya bunun hesabını sorarım.
TİKTAK
Kulübeme bunu misafir etmeyi daha uygun buldum, müdür bey, hiç olmazsa sesi çıkmıyor.

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Sayı: 507 - Haziran 1961

•

Kuruluşu: 23 Nisan 1945
Fiatı: 125 kuruş

•

Aylık çocuk dergisi ✱ Sahibi: Kâzım Taşkent ✱ Yazı işlerini fiilen idare eden: Vedat Nedim Tör ✱ Yazı işleri bürosu: Galata, Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No 27, Kat 1 ✱ Mektup adresi: Posta Kutusu: 217 - Beyoğlu ✱ Yazı işleri için telefon: 44 74 37 - 44 05 39 ✱ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Kledfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✱ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146 İstanbul ✱ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ✱ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✱ Yurt dışı iki misli ✱ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✱ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✱ Basıldığı yer: Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasası»na uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları
YAPI ve KREDİ BANKASI
nın kültür hizmetlerinden biridir.

4 Tatil Yarışması

Bu yıl da (4 Tatil yarışması) açıyoruz. Geçen yıl açtığımız yarışmaları kardeşlerimiz çok beğenmişler, büyük ilgi göstermişlerdi. Bu yılın yarışmaları da şunlardır:

1 — **En güzel tatil şiirleri**
2 — **En güzel tatil hikâyeleri,**
3 — **En güzel tatil resimleri** (sulu boya, yağlı boya)
4 — **En güzel tatil karikatürleri** (çini mürekkebi)

Tatilde yaşadığınız gerçek olaylara, gerçek duygulara, gerçek görgülere dayanarak yazacağınız şiirleri, hikâyeleri, yapacağınız resimleri, karikatürleri en geç eylül sonuna kadar «P K. 217 Beyoğlu» adresine gönderiniz.

Sakın büyüklerinizin yardımını istemeyiniz. Yapacağınız bütün eserleri kendi kendinize yapınız.

Her seride en çok beğenilen 5'er esere birer güzel kitap hediye edilecektir.

Haydi bakalım gösterin kendinizi!

TATİL AYLARINDA NE YAPALIM ?

Tatil aylarını nasıl geçirelim ki, sonunda «Ah, o canım tatili çarçur ettik!» diye üzülmiyelim. Onun için tatilin daha başındayken iyice düşünüp taşınıp tatil aylarını faydalı, verimli geçirmeye çalışalım. Hepimiz, şu birkaç ana noktayı gözönünde tutmalıyız :

1 — **Tatil ayları «onarım ayları» dır.**
Yani vücudumuzda tamire muhtaç organlar varsa, onların hiç vakit kaybetmeden icabına bakmalıyız. Meselâ: Çürük dişler doldurulmalı. Apandisit, bademcik, fıtık gibi ameliyatlar yaptırılmalı.

2 — **Tatil aylarını sağlığımız için faydalı olarak geçirmeliyiz.**
Hastalanmamaya gayret etmeliyiz. Bunun için de: İyi uyumalı, temiz hava almalı, iyi yemek yemeli jimnastik yapmalı.

3 — **Tatil aylarını boşuna harcamıyalım. Onların aklımız, bilgimiz, görgümüz, zevkimiz için yararlı olmalarına çalışalım.**
Bunun için de:
Geziler yapalım, içinde yaşadığımız şehirleri, civarımızdaki köyleri, beraber yaşadığımız insanları, müzeleri, camileri, sanat eserlerini, güzel tabiat parçalarını tanımağa çalışalım — İyi ve güzel kitaplar okuyalım — Bir yabancı dil öğrenmeğe çalışalım — Doğan Kardeş'in tatil yarışmalarına katılalım.

Bilimin ve tekniğin kazandığı

BİR ZAFER DAHA

Amerikalı Deniz Yarbayı Shepard'ın Feza Yolculuğu

■

GEÇEN mayıs ayının beşinci günü Büyük Antil adalarının kuzey - doğu taraflarındaki Atlantik sularında Amerikan donanmasından bir uçak gemisi ile birkaç başka çeşit gemi karakol devirleri yapıyor, donanma helikopterleri de onların üstünde havada fır fır dönüyor, gök yüzünü, ufukları gözlüyorlardı. Bunlar ne vakit ve nerede olacağı önceden kendilerine bildirilmiş olan bir şeyi bekliyorlardı. Bekledikleri şey bildirilmiş olan zamandan pek farklı olmıyan bir anda, önceden bildirdikleri taraflarda denize indi Bu bir roket kapsülü idi, içinde bir insan vardı. Zaten bu gelen şeyin içindeki insanla karada, denizde ve havada onu bekleyenler radyo vasıtası ile konuşabilmişlerdi.

Kapsül saat 16 : 53 te denize inince hemen bir helikopter yetişerek onu kaldırıp uçak gemisine götürdü. Gemiye indirilir indirilmez Kapsülün ön kapağı birden açıldı ve 37 yaşındaki deniz yarbayı Shepard çevik bir hareketle dışarıya çıktı. Keyfi yerindeydi.

Genç yarbay beş mayıs sabahı Florida'da Canaveral (kanaveral) roket atış merkezinde pek erken uyanmıştı. Çünkü feza yolculuğunun hazırlanması biraz uzun sürecekti. Çeşit çeşit sıkı muayenelerden geçti. Nihayet hafif bir yemek yedikten

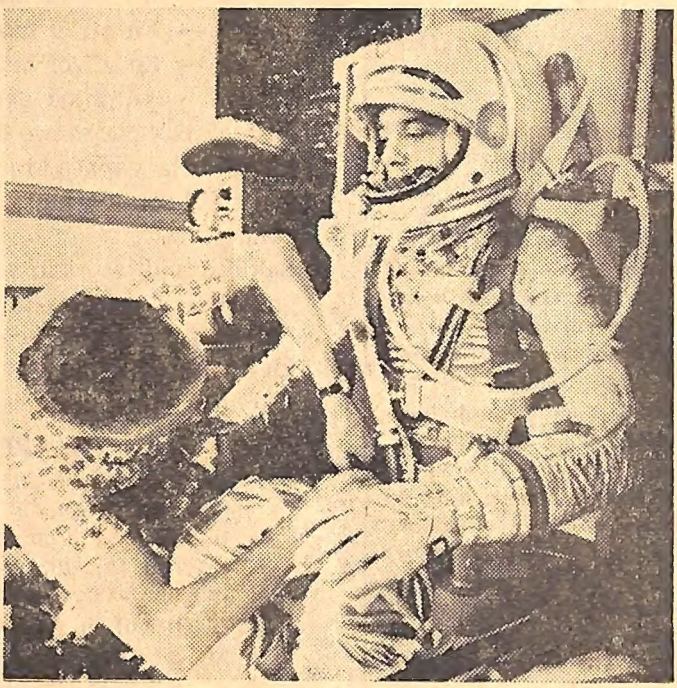

Alan Shepard feza yolculuğuna hazırlanıyor.

sonra roket atış rampasının asansörüne atladı, üçüncü kata çıktı, ordan kapsüle girip yerine iyice yerleşti. Kapsülün kapakları sımsıkı kapandı. Fakat hava şartlarında âni bir değişiklik ve teknik bir arıza sebebinden roketin hareketi tam dört saat gecikti ve feza yolcusu da daracık bir kutuya benziyen kapsülün içinde pek zor bir mahpusluk çilesi geçirdi. Nihayet saat 16 : 34 te korkunç bir patlama ile renk renk alevler ve dumanlar arasında roket ve kapsül göklere doğru fırladı.

Asıl seyahat 15 dakika sürdü. Mercury (Merküri) adı ile tanıtılmış olan kapsül saatte 6400 km. kadar bir hızla gökte büyük bir kavis yapıp fırlatıldığı yerden 465 km. ötede denize indi.

On beş dakikalık feza seyahati süresi içinde Yarbay Shepard yeryüzünü iyice gördüğü gibi radyoyu kullanarak üs merkezleri ile de konuşabilmiştir. Roketin hareketinden üç dakika sonra üs merkezine, «Yeryüzü aman ne güzel! Ne muhteşem!» demiştir.

İnişte atmosfere (hava tabakasına) yaklaşırken frenleme işini tam zamanında kendisi yapmış, paraşütleri açmış ve yaptığı şeyleri merkeze bildirmiştir.

Alan Shepard Deniz Aka-

demisinde okumuş, iyi yetişmiş bir deniz subayıdır.

Feza pilotluğu öyle bir meslektir ki, o yolda hizmet edenler için işten sağ ve salim dönmek ihtimali şimdilik hemen yok gibidir. Bundan dolayıdır ki, bu mesleğe, vücut ve kafa sağlıkları tam olan kuvvetli gençler ancak gönüllü olarak kabul edilebilir. Shepard'dan başka daha altı genç iki yıldır bu meslek için hazırlanıyorlar.

Shepard'ın başarısı geçen nisan ayının 12. günü fezada dünya etrafında 90 dakika tam bir dünya turu yapmış olan Yuri Gagarin'in başarısı kadar parlak olmasa bile gene bir ilim ve teknik zaferidir.

Bu hususta yanlış bir hüküm vermemek için şu noktaları gözden ayırmamak gerektir :

Amerika'da roket denemeleri, peyk atışları ve bu seferki feza seyahati gibi geliştirmeler çok önceden haberi yayılarak, haftalarca tartışılarak herkesin gözü önünde yapılmakta, başarılar olduğu gibi beceriksizlikler ve hatalar da açığa vurulmaktadır. Sovyetler gibi memleketlerde bu gibi işlerde yalnız başarılı olanlar ilân edilmekte, öyle olmayanlar gizli tutulmaktadır. Amerika bu çeşit çalışmaları bir yarışma konusu saymıyor. Kabul edilmiş olan bir plân ve programa göre sırası ve zamanı geldikçe yapılan şeyler olarak anlıyor. Nasıl ki bu Mercury feza kapsülü de Sovyetlerin feza gemilerine bir karşılık olarak atılmış değildir. Ruslar Vostok'u fezaya göndermeselerdi Amerikalılar Mercury'yi gene fezaya atacaklardı. Çünkü Amerikalılar bunu kendi feza araştırma programlarının bir parçası saymakta idiler.

Kısaca Shepard'ın başarısı da Gagarininki gibi büyük bir ilim ve teknik zaferidir.

A. B.

MARŞLARIMIZ

Şark Marşı

SÜEL ve sivil, bandolarımızın müzik kitaplığını süsleyen ve zenginleştiren tarihsel marşlarımızdan bir tanesi de ŞARK MARŞI'dır. Her zaman severek dinlediğimiz bu güzel marşı, eski Saray Bandosu'nun değerli şeflerinden Zâti Arca besteledi. Şark Marşı, aşağı yukarı elli yıldan beri bandolarımız tarafından radyolarımızda, açık hava konserlerinde, konser marşı olarak çalınmakta ve yürüyüş marşı olarak hiç kullanılmamaktadır. Sade armonisi, ruhumuzu okşıyan sıcak ve oriyantal melodisiyle Şark Marşı, yarım yüzyıl önce bestelenmiş oya gibi, çok güzel bir konser marşı örneğidir. Bundan başka, Zâti Arca, tarihsel olaylardan aldığı esinlerle daha birçok güzel marşlar besteledi. Bunlardan Mebusan Marşı, Darülfünun Marşı, Sporcu Marşı ve Kavak Marşı çok sevilen ve tanınan besteleri arasında yer alır.

Şark Marşı'nın bestecisi Zâti Arca, 1864 yılında İstanbul'da, Beyazıt'ta doğdu. Müziğe karşı olan sevgisi daha çocuk yaşlarında iken başladı. Müzisyen olmak amaciyle, 9 yaşında Saray Muzikasına girdi ve flüt dersleri almağa başladı. Beş yıl kadar flüt çalan küçük Arca, Saray Bandosu'nun o zamanki şefi ve İzmir Marşı'nın ünlü bestecisi Mehmet Ali Beyin isteği ve öğütü ile flüt yerine klârnet dersleri almağa başladı ve Mehmet Ali Beyin en seçkin öğrencisi oldu. Zâti Arca, anlayışı, üstün kabiliyeti ve çok çalışkanlığı sayesinde, klârnet gibi güç ve sıcak nefes harcanarak çalınan bir enstrümanı kısa bir zamanda öğrendi ve Saray Orkestrasının klârnet solistliğine yükseldi. Kuvvetli tekniği, klârnete özgü kristal gibi parlak ve pürüzsüz ses güzelliği, çalışına kattığı ifade inceliği ile dinleyenleri büyüleyen Zâti Arca, değerli öğretmeni Mehmet Ali Beyin tam bir örneği oldu.

Zâti Arca, müzik bilgisini arttırmak için, Saray Muzikasında görevli yabancı müzisyenlerden Guatelli'den armoni ve bestecilik, Arenda'dan piyano dersleri aldı. Böylece, kendisine özgü güzel ezgi buluşlariyle birçok marşlar ve okul şarkıları besteledi. Bunlar arasında, sözlerini şair Ali Ulvi Elöve'nin yazdığı DERTLİ KAVAL adlı okul şarkısı çok tanınmış olanlarından bir tanesidir. Bu şarkı, doğduğu yerden uzak kalan bir göçmen çocuğunun üzüntüsünü, acıklı bir ezgi ile çok güzel ifade eder.

1924 yılında emekliye ayrılan Zâti Arca, 1946 yılına kadar, yani 82 yaşına kadar okullarda müzik dersleri vererek çocuklara yararlı olmağa devam etmiş ve müziği genç ruhlara elinden geldiği kadar sevdirmeğe çalışmıştır.

Gönülden vurgun olduğu müzik sanatına hayatının 74 yılını seve seve harcıyan Zâti Arca, 1954 yılında 90 yaşında, İstanbul'da, Suadiye'deki evinde hayata gözlerini yumdu.

Ş. ŞAHİNOĞLU

Büyük Ümitler Ülkesi

AFRİKA'nın en zengin ve ilgi çekici ülkelerinden biri daha bağımsızlığa kavuştu: Tanganika. Bu yeni devletin başbakanı Julius Nyerere, Afrikanın en aydın devlet adamlarındandır.

Tanganika'nın kalkınmasında ve bağımsızlığa kavuşmasında bu devlet adamının büyük rolü olmuştur. Tanganika'nın bir gün İngiliz himayesi altında bulunan diğer iki komşu memleketle, Kenya ve Uganda ile bir federasyon halinde birleşmesi hususunda büyük ümitler beslemektedir.

Tanganika bir av ve avcılar ülkesi olduğu kadar bir de acayip isimler ülkesidir. İnanmazsanız 120 yerli kabilesinin içinden dört kabile adı söyliyelim: Ha, Haya, Gogo, Chagga. Memleket adını Tanganika gölünden almıştır. Bu göl Tanganika ile Kongo arasında uzanır. Dünyanın en uzun tatlı su gölüdür. Aynı zamanda en derin göllerinden biridir. Gölün yüzeyi deniz seviyesinden 830 metre yüksektir.

Tanganika gölü, çevresindeki dağlardan inen küçük akarsularla beslenir... Suyunu Kongo nehrinin bir kolu olan Lukuga nehrine boşaltır. Göl kenarındaki bataklık ve su birikintilerinde, göle dökülen akarsularda timsah ve hipopotam gibi hayvanlar yaşar. Göl çok sık tropikal ormanlarla çevrelenmiştir. Sularında çoğunlukla okyanuslarda yaşayan bir çeşit denizanası vardır. Coğrafyacılar bu hayvanın varlığını kuvvetli bir delil sayarak gölün bir zamanlar Hint Okyanusuna bağlı olduğunu ileri sürüyorlar.

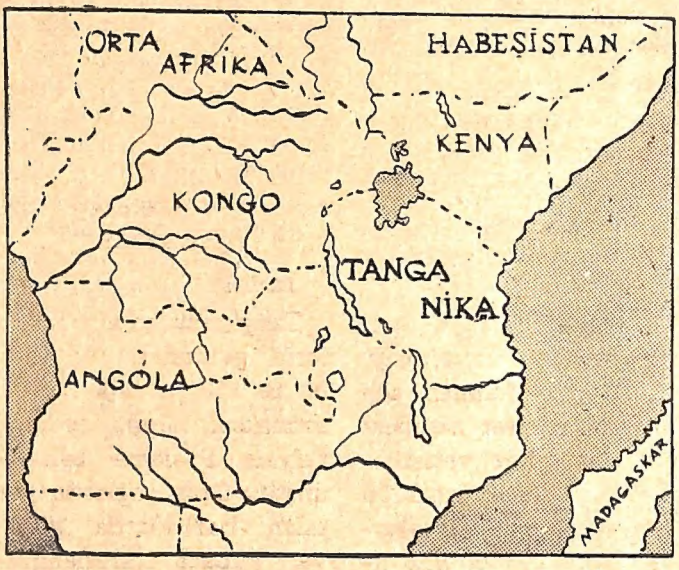

TANGANİKA

Tanganika Mayıs ayından beri bağımsız bir devlet olmuştur. Yüzölçümü 939.329 km² dir. (İngilterenin dört katı.) Victoria gölünün yarısı toprakları nın içindedir. Nüfusu 9 milyondur. Halkın çoğu Bantu ırkından gelen yerlilerdir. Bunlardan başka 21.000 Avrupalı ile 106.000 Asyalı vardır. Başkenti Dar-el-Salem şehridir.

Tanganika'nın Hint Okyanusuna bakan sahil bölgesi düz ve alçaktır. Mangrov ormanlarının bulunduğu bataklıklarla ve hindistan cevizi ormanlariyle kaplıdır. Sıcaklık daima yüksektir. Bir yılda kurak ve yağışlı olmak üzere başlıca iki mevsim vardır. Deniz yüzeyinden 1300 metreye kadar çıkan

iç yaylalarda savanalar (tropikal otlaklar), bunların arasında dikenli çalılar, ağaçlar bulunur. Yaylaların üstünde birçok dağlar yükselir. En yüksek dağı Klimanjaro'dur. 6000 metre yüksekliğindeki bu dağın karlarla kaplı tepesi ekvator çizgisinin ancak 3 derece güneyindedir. Bu dağa ait birçok halk masalları vardır.

Halkın çoğunluğu çiftçilik ve hayvancılıkla geçinir. Başlıca ürünleri mısır, darı, fasulye, yer fıstığı ve pirinçtir. Bazı yerli çiftliklerinde kahve, çay, tütün, şeker kamışı, pamuk gibi ticaret maddesi olan bitkiler de yetiştirilir. Avrupalıların kurduğu çiftlikler yağışlı yaylalardadır. Bunların önemli ürünleri kahve, çay ve pamuktur. Sisal denilen bir çeşit kenevir üretiminde Tanganika başta gelir.

Topraklarından altın, kalay, kurşun çıkarılır. Elmas yataklarının dünyada bir eşi bulunmadığı söyleniyor.

Tanganikanın ovalarında aslan, leopard, zürafa, fil, zebra, antilop familyasının çeşitleri gibi av hayvanlarına, ormanlık dağlarında gorillere raslanır. Pek zengin bir av ülkesidir. Av hayvanlarının tükeneceğinden korkulduğu için bir zamandan beri avcılık kanunla sınırlandırılmıştır. Ama büyük av parkları memlekete yine çok gelir sağlamaktadır.

Tarihi :

Tanganika gölü ile Victoria gölünden ilk defa M. S. 150 yılında Mısırlı astronomi bilgini ve coğrafyacı Ptoleme bahsetmiştir. Orta çağlarda yapılan haritalarda gölün yeri kabaca işaretlenmiştir. Afrika kıtasının keşfinde Avrupalı seyyahlar buraya ilk defa 1858 yılında ayak bastılar. Bundan sonra Afrika ülkeleri sömürge haline getirilirken B. Britanya, Belçika, Almanya gölün kıyısında bazı mevkileri ele geçirdiler.

1884 de Alman kâşifleri bazı yerli kabile reisleriyle andlaşmalar yaptılar, altı yıl sonra burada «Alman Doğu Afrikası» adıyla bir sömürge kurdular. Alman idaresi zamanında Tanganikada pek çok karışıklıklar çıktı. Doğu Afrika sahillerinde esir ticareti yapan Arap tüccarları Almanların bu işe engel olacağından korkarak 1889 da bir isyan çıkardılar. 1905 yılında yerli halk Alman idarecilere karşı isyan etti. Almanlar isyanı bastırdılar. Halka daha iyi davranmaya başladılar.

I. Dünya Harbinde Tanganikada Almanlarla İngiliz, Fransız, Belçika kuvvetleri arasında çarpışmalar oldu. Harpten sonra eski Alman kolonisinin büyük bir kısmının idaresi İngiltereye geçti. Geri kalan yerler Belçika ve Portekize verildi. 1946 dan sonra Tanganika İngiliz idaresi altında kalmakla beraber Birleşmiş Milletlerin himayesine girdi. İngiliz hükümeti yerlilere zamanla birçok haklar tanıdı.

38 yıl öncesine kadar esir ticareti yapılan bir memleketin bugün bağımsız bir devlet olması insanlığın hürriyet yolunda ne kadar ilerlediğini göstermiyor mu?

Semra ÖZİN

HEM PAPAĞAN HEM BAYKUŞ

Kakapo uçmıyan kuşlardan biridir. Yeryüzünde soyunun tükendiği sanılıyordu. Son zamanlarda Yeni Zelânda'da yaşadığı ortaya çıkarılmıştır. Bugün yalnız bu adada bulunan Kakapo'nun vücudu papağana, başı da baykuşa benzemektedir. Gagasından kuyruğuna kadar olan uzunluğu 60 cm. kadardır. Sarı, yeşil, siyah, renk renk ve çok

parlak tüyleri vardır. İnsanlara çabucak alışır ve çok cana yakındır. Yeni Zelânda yerlileri bu kuşun çok akıllı olduğunu gösteren hikâyeler anlatırlar.

ATATÜRK ve DEVRİMLERİMİZ

Harf Devrimi

YURDU düşmanlardan kurtaran Atatürk yine de büyük bir üzüntü içinde idi. Bütün sıkıntıların, bütün kötülüklerin, bütün geriliklerin anası cehalet, ülkemizde bütün kuvvetiyle varlığını duyuruyordu. Neye mal olursa olsun bu kara kuvvet yere serilmeli idi. Bunun yolu ne idi? Bunun yolu, ulusu en kısa yoldan ve en büyük ölçüde okur yazar duruma getirmekti.

Türk ulusunu bugüne değin böyle kopkoyu cehalet içinde bırakan bir takım nedenler vardı. Fakat bunların en başta geleni kullanılmakta olan arap harfleri idi. Bu harfleri öğrenmek için uzun yıllar yetmiyordu. Büyük büyük okullar bitirenler bile bu yazıyı doğru dürüst okuyup yazamıyorlardı: öyle demir bir leblebi idi bu... Bu alfabe ile okuyup yazma öğrenmek pek küçük bir azınlığın imtiyazı halinde idi. Ulus, korkunç çoğunluğu ile bu nimetten yoksun bırakılmıştı. Bu nimetten bütün ulusu faydalandırmak ve karanlık kalmış dimağları aydınlatmak gerekti. İşte Atatürk çevresindeki aydınlarla uzun uzun konuştuktan sonra bu ulusal savaşa atıldı. Bu amaçla 1928 yılı haziranında Ankara'da bir komisyon kurulmasını o zamanın Millî Eğitim Bakanı Mustafa Necati'den istedi. Komisyonda ilk görülecek iş, yazı değiştirmek doğru mudur, değil midir, tartışmasına son verip yeni alfabe harflerini seçmiye başlamaktı.

Komisyon geceli gündüzlü çalışarak hazırladığı alfabeyi Atatürk'e sundu. Bu, Lâtin aslından, okunup yazılması pek kolay bir yazı idi.

★

Aradan iki ay bile geçmemiştir. Aynı yılın 9 Ağustosunda Atatürk, Sarayburnu Parkında bir halk toplantısına davetlidir. Burasını gece geç vakit şereflendiren Atatürk, bir ara ayağa kalkarak halkın coşkun sevinci ile karşılanan aşağıdaki tarihî sözleri söyledi:

«Arkadaşlar, güzel dilimizi ifade etmek için yeni Türk harflerini kabul ediyoruz. Bizim güzel, âhenkli, zengin lisanımız yeni Türk harfleriyle kendini gösterecektir. Asırlardan beri kafalarımızı demir çerçeve içinde bulunduran, anlaşılmıyan ve anlıyamadığımız işaretlerden kendimizi kurtarmak mecburiyetindeyiz.

Vatandaşlar, yeni Türk harflerini çabuk öğreniniz! Bütün millete, köylüye, çobana, hamala, sandalcıya öğretiniz. Bunu vatanperverlik ve milliyetperverlik vazifesi biliniz. Bu vazifeyi yaparken düşününüz ki, bir milletin, bir içtimaî heyetin yüzde sekseni okuma yazma bilmez, bu ayıptır. Bundan insan olanlar utanmak lâzımdır. Bu millet utanmak için yaratılmış bir millet değildir. İftihar etmek için yaratılmış ve iftiharla tarihini doldurmuş bir milettir.»

Atatürk bundan sonra büyük bir yurt gezisine çıktı. Meydanlarda kara tahta başında halka dersler verdi. Türk harfleri seferberliği böylece Büyük Millet Meclisi'nin açılışına kadar büyük bir heyecan dalgası halinde bütün yurdu sardı. Meclis açılır açılmaz da ilk iş, ulusal isteği kanunlaştırmak oldu. Atatürk, Meclisi açış nutkunda sözü Türk harflerine getirerek dedi ki:

«Her şeyden evvel, her inkişafın ilk yapı taşı olan meseleye temas etmek isterim. Her vasıtadan evvel büyük Türk Milletine, onun bütün emeklerini kısır yapan çorak yol haricinde kolay bir okuma yazma anahtarı bulmak lâzımdır. Büyük Türk Milleti, cehaletten az emekle, kısa yoldan, ancak kendi güzel ve asîl diline kolay uyan böyle bir vasıta ile

sıyrılabilir. Bu okuma yazma anahtarı ancak, Lâtin esasından alınan Türk alfabesidir.»

Harf devrimine dair önerge, encümenin incelemesinden ve ikinci oturumda Meclisin müzakeresinden geçerek aynı gün, yani 1 Kasım 1928 de kabul ve 3 Kasımda da yayınlandı.

Bugün yurdumuzda okur yazar oranı düne kıyasla çok artmıştır. Ama bizim ulusça ülkümüz topraklarımız üzerinde okur yazar ol-

(Devamı sh. 49 da)

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Aferin Jimnastikçi Alman Kızlarına!..

Karagözcük — Babacığım, geçen gün jimnastikçi Alman kızlarının gösterilerini gördük.

Karagöz — Seni gidi seni... Beni niçin götürmedin?

Karagözcük — Öğretmenimizle beraber gittik babacığım, seni nasıl götürebilirdim?

Karagöz — Şaka söyledim, şaka!... Eeee... Anlat bakalım, nasıldı Alman kızları?

Karagözcük — Çok güzeldi babacığım... Hepsi birbirinden sağlam, canlı, sıhhatli, neşeli...

Karagöz — Oyunları nasıldı?

Karagözcük — Çok düzgün, çok temiz jimnastik hareketleri yaptılar, halk oyunlarını oynadılar, bayıldık, bayıldık. Bir türlü doyamadık, o kadar güzeldi.

Karagöz — Allah Allah, sen ki, jimnastik yapmayı hiç sevmezsin, nasıl oldu da böyle bunlara bayıldın?

Karagözcük — Yaa... Hakkın varmış babacığım. Jimnastik hocamız da bize, «Bakın bu kızlar bütün güzelliklerini, sağlıklarını, neşelerini, boylarını, boslarını hep o sizin sevmediğiniz jimnastik derslerine borçludurlar» dedi. Bizim de kafamıza doğrusu artık dank dedi.

Karagöz — Dedi ise iyi!... Aferin o Alman kızlarına, demek sizi imana getirdiler.

Karagözcük — Bizim 19 Mayıs bayramlarında da jimnastik gösterileri görürüz ama, bu Alman kızları başka idi doğrusu.

Karagöz — Neden acaba? Bunun sebebini hiç düşündün mü?

Karagözcük — Düşünmedim babacığım.

Karagöz — Bir düşün bakalım, neden bizim kızların jimnastik gösterileri Alman kızlarınınki gibi seni büyülemedi, ha?

Karagözcük — Bilmem ki, vallahi.

Karagöz — Alman kızları bizden daha mı başka insanlar?...

Karagözcük — Yoo... Onlar da basbayağı bizim gibi

(Devamı sh. 49 da)

Alman kızları Spor ve Sergi Sarayında jimnastik hareketleri yaparlarken.

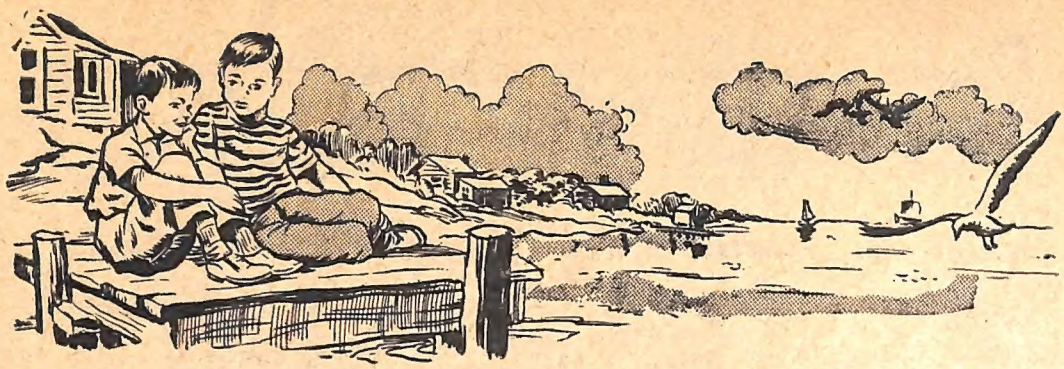

Yüzüyen Yaprzaklar

MEHMETLE Oktay sessiz kasabanın tahta iskelesi üstünde oturmuşlar o gün yapacaklarını tasarlıyorlardı.

Okul kapanır kapanmaz anneleri çocuklar iyice dinlensinler, temiz hava alsınlar diye onları yakın kıyı kasabalarından birindeki amcalarının yanına götürmüştü. Bir aydır oradaydılar. Çok eğlenmişler dinlenmişler bir hayli de kilo almışlardı. O gün babalarının izni bitmiş sabahleyin erkenden şehre dönmüştü. Öğleden sonra da onlar yola çıkacaklardı.

Mehmet:

— Bugün son günümüz. Bir daha böyle eğlenceleri nerede bulacağız. Niye tembel tembel oturuyoruz. Haydi denize açılalım, deyince Oktay gerinerek:

— İyi ama, dedi, babam gitmeden yelkenliyi sahibine teslim etti.

Sıcaktan kafaları hiç işlemiyordu sanki Yapacak hiç bir şey akıllarına gelmiyordu. Az sonra Oktay yerinden fırladı. Kardeşine elini uzatarak:

— Kalksana, gidip yengeç tutalım. Anneme çok güzel bir sürpriz olur. Belki de öğle yemeğine yetiştirebiliriz

Can sıkıntısından patlıyan Mehmet bu fikri çok beğendi:

— Haydi öyleyse ne duruyoruz. Önce yem için balık tutalım.

Oltalarını hazırladılar. Çok geçmeden birkaç balık yakaladılar. Sonra kayığa binip kürek çekmeğe başladılar. Epeyce açıldıktan sonra küreklerini bıraktılar. Oltaların ucuna balık takıp yengeçlerin gelmesini beklemeğe koyuldular Aradan epeyce zaman geçti. Görünürlerde ne yengeç vardı ne de başka bir şey. Mehmed'in sabrı tükenmişti.

— Bu işten vazgeçelim artık, diye söylendi.

Öteki akıl vermeğe başladı:

— Biraz daha duralım. Balıkçı amcanın dediklerini unuttun galiba. Sabırsız insan denize açılamaz, diye kaç defa söylediydi

Az sonra kayığın etrafı yengeçlerle doldu Mehmet balıkçı kepçesini suya daldırıp çabucak yukarı çekti. Bir seferde yirmiden fazla tutmuştu İçindekileri kayıktaki sepete boşalttı. Kepçeyi durmadan denize sokup çıkarırken bir yandan da:

— En irilerini yakaladık. Yaşasın! Annem öğle yemeğine yengeç götürdüğümüzü görünce çok şaşıracak, diye seviniyordu.

Oktay başını kaldırdı. Kıyıya şöyle bir göz attı.

— Yazık. geç kaldık, dedi. Artık öğle yemeğine yetişmezler. Bak vakit gelmiş bile.

Annesi çocuklar sofraya gelsinler diye balkona kırmızı bir gömlek asardı. Gömlek balkonda sallanıp duruyordu. Mehmedin fena halde canı sıkıldı.

— Biz de bunları eve götürürüz. Bir daha nereden yengeç tutacağız. diyerek küreklere asıldı

Kan ter içinde eve döndüklerinde sofra hazırdı. Çocuklar göğüsleri kabararak yen-

PİYES YAZARI FELÇLİ BİR KARDEŞ

İngilterede Roy Gelder adında on yaşındaki bir çocuğun yazdığı bir piyes hastanede oynanmıştır. Oyunu görenler genç yazarın eserini meydana getirmek için gösterdiği cesarete hayran kalmışlardır. Çünkü çocuk piyesini ayak parmaklarını kullanarak bir yazı makinasında yazmıştır. Roy, beş altı yıl önce çocuk felcine yakalanmış. O zamandan beri ellerini hareket ettiremiyor, ama boş durmaktan hoşlanmadığı için ayak parmaklarıyla yazı makinasını kullanmasını öğrenmiş. Bu çocuk hâlâ hastanede yatmakta ve piyesler yazarak boş zamanlarını değerlendirmektedir.

geçleri gösterdiler. Mehmet onları mutlaka şehre götürmek istediğini söyleyince annesi:

— Trenlerde kompartımanlara hayvan alınmaz.

Oktay:

— İyi ama anneciğim, bunlar hayvan değil ki, yiyecek, biz onların üstünü yapraklarla örteriz hiç kimse farkına bile varmaz, diye Mehmedi destekledi.

Annesi, anlaşıldı anlaşıldı, dedi Siz kararınızı vermişsiniz. Ama ben karışmam. Bavullarla paketlerden başka bir şeyle uğraşamam Hep kasabadar satın aldığım kepçeleri nasıl götüreceğimi düşünüp duruyorum Bir de başıma bu hayvanları çıkarmayın.

Az sonra yüklerini bir taksiye doldurdular. İstasyona geldiklerinde tren hazırdı Çocuklar koca sepeti kompartmana getirinceye kadar epeyce terlediler Anneleri bavullarla paketleri yerleştirdikten sonra onlara dönüp:

— Çocuklar, onu şuraya koyun, dedi İki kardeş sepeti uçlarından tuttular, yerleştirmeğe çalışıyorlardı. Birden tren sarsıldı Sepet ellerinden kaydı Yengeçler etrafa yayılmağa başladılar Üstlerine yapraklar yapışmıştı Bir ara ortalık karıştı.

Görenler avaz avaz bağırıp kaçışıyorlardı

Her kafadan ayrı bir ses çıkıyordu.

— Ay ay, yapraklar yürüyor. Vallahi yürüyorlar

— Bunlar yengeç mi nedir?

Mehmet:

— Eyvah anneciğim, gördün mü başımıza gelenleri, deyip duruyordu.

Anneleri

— Haydi sızlanmayı bırakın da bir şeyler yapalım. Çabuk şu paketteki kepçeleri bana verin, deyip çocukların aklını başına getirdi.

Sonra koca kepçeyi eline alıp kaçışan yengeçlerden birinin üstüne kapadı Öbür elindekiyle tutup sepete koydu

Oktay annesinin yanına sokularak kepçeleri istedi:

— Anne bu bizim kabahatimiz. Ve de biz toplıyalım.

Çocuklar kanepelerin altından yengeç avlamağa başladılar. Hepsini sepete doldurduklarında bir hayli yorulmuşlardı Oktay yerine otururken derin bir oh çekti.

Sonra kardeşine dönüp:

— Şimdi niçin hayvanların kompartmanlara alınmadığını iyice anladım, dedi. Demek ki, her şeyin bir sebebi varmış. Bunu anlayıp ona göre davranmamız lâzım. Biz ise yalnızca kendi aklımıza göre hareket ettik ve işte sonunda başımıza bunlar geldi.

Öteki:

— Doğru, diye başını salladı Herkesin rahatını kaçırdık Kimbilir bizi ne kadar çok ayıplamışlardır Bir daha ölsem böyle bir şey yapmam.

Dünyanın her yerinde tercih edilen mürekkep

SUPER PARKER Quink

Yazarken dolma kaleminizi temizler

1 ons (29 cm³) TL. 1.80 • 2 ons (59 cm³) TL. 2.70 • 1/2 litre TL. 12.50

BÜYÜK FİKİR ADAMI,

ZİYA GÖKALP

BUNDAN 86 yıl önce doğan, henüz genç denilecek bir çağda, 45 yaşında ölen Ziya Gökalp, yalnız büyükler için değil, çocuklar ve gençler için de birçok eserler vermiş; masallar ve şiirler yazmış bir fikir adamımızdı.

Diyarbakır'da doğan Ziya Gökalp, ilk ve orta öğrenimini orada yaptı. Babası Diyarbakır'da çıkan bir gazetenin başyazarı ve idarecisiydi.

Okuyan, yazan insanların arasında yetişmeğe başlıyan Ziya Gökalp, okul kitaplarının dışında durmadan, eline geçen her şeyi okurdu. Çok zeki bir çocuktu; derslerini kısa zamanda hazırlar geri kalan vakitlerinde hep kitap okurdu. Matematiğe karşı büyük bir kabiliyeti vardı. Kendisi, hayatını anlatırken şöyle diyor :

«Daha yedi yaşında iken Kerem ile Aslı, Âşık Garip, Şah Ismail gibi kitaplardan bir koleksiyonum vardı Bir, iki yıl sonra tiyatro kitaplarına, daha sonra romanlara, şiir ve edebiyat kitaplarına sarıldım... Arkadaşlarım arasında en çok kitap okuyan bir öğrenci olarak tanınıyordum.»

Orta okulun ikinci sınıfında iken matematik derslerine giren öğretmeni hayretlere düşürüyordu. Zira Ziya, en çetin problemleri, bilmece çözer gibi eğlenceli bularak, kolaylıkla çözebilmekteydi. Ziya, sınıf arkadaşları arasında «matematikçi» tanındığı için gelip gelip kendisinden bir problemi çözmesini, ya da bir konuyu anlatmasını rica ederlerdi.

Önceleri tiyatro, hikâye, roman, şiir gibi şeyleri sırf eğlence olarak okurken artık bilim konulariyle de uğraşmağa başlamıştı.

Ziya Gökalp'ın, eski okulların durumunu göstermesi ve bugün okumakta olanların mutluluğunu belirtmesi bakımlarından önemli bir okul hâtırası üzerinde durmak gerek. Büyük Türk fikir adamı ve edebiyatçısı, o

günlerden söz ederken diyor ki :

«Ceza olarak avucumuzun içine beş, on, on beş sopa vurulurdu. Arkadaşlarımızın arasında acıya dayanmayı yiğitlik sayıyorduk Elimizin, değnek izleriyle kızarmasına rağmen, hangimiz dimdik durursak o, kahraman tanınırdı. Cezadan korkmamak, bizi yalancılıktan da koruyordu. Meselâ, ben, öğretmenlerimce : «Hiç yalan söylemez» diye tanınmıştım. Çünkü hiçbir kabahatımı saklamaz, elimi değneğe karşı korkusuzca açar ve sopanın acısına gık demeden dayanarak daha çok metin olmağa çalışırdım...»

Daha sonraları, okul idaresiyle anlaşarak kabahat işlemiyeceklerine söz verdiler ve böylelikle sopa da ortadan kalkmış oldu.

Ziya, lise öğrenimine başladığı sıralarda İstanbul'a gelmek, tanınmış Türk büyüklerinden faydalanmak istedi; fakat mümkün olamadı. Bu yıllarda babasının etkisiyle, büyük vatan şairimiz Namık Kemal'in eserlerine karşı fazla ilgi duymağa başladı. Namık Kemal'in basılmış, basılmamış bütün yazılarını bulup okudu.

O sıralarda, okuma zevki ve sevgisi yanında yazmağa karşı da büyük bir istek belirdi içinde... Tabiat bilgisi öğretmeni, kendisiyle özel surette meşgul olmağa, onun yazdığı şiirleri ve tahrir ödevlerini tashih etmeğe başladı. Bütün derslerden çok iyi olan Ziya'nın Fransızcası oldukça zayıftı. Bunu gören okul müdürü de Fransızcasiyle ilgilendi. Böylece Ziya Gökalp, her bakımdan yetişiyor, okulun gözde bir öğrencisi oluyordu.

Yine Diyarbakır'dayız. Abdülhamit'in saltanat sürdüğü en karanlık günler... O zamanlar, öğrencilerin her akşam bir yere toplatılıp, «Padişahım çok yaşa!» diye bağırtılmaları bir gelenek halinde... Bu toplantılara bir ara şehrin vali paşası da devama başlıyor. Böyle bir maksatla toplanıldığı bir akşam üzeri, Ziya Gökalp, dayanamıyor, sanki büyük Namık Kemal'in ruhu onda dile geliyor ve avazı çıktığı kadar :

— Milletim çok yaşa!... diye bağırıyor Fakat herkeste bir korku!... Ziya'yı hemen yakalıyorlar. Araştırmalar, soruşturmalar sonunda çocukluğuna vererek serbest bırakıyorlar.

17 - 18 yaşlarına gelince destanlar, vatan şiirleri yaz-

mağa ve dergilere göndermeğe başladı. Zaman zaman çocukların da zevkle okuyabilecekleri şiirler yazıyordu. Meselâ, onun ünlü «Alageyik» manzumesini hatırlamıyan küçük de, büyük de yok gibidir :

Çocuktum, ufacıktım,
Top oynadım, acıktım.
Buldum yerde bir erik,
Baktı bir ala geyik.
Geyik kaçtı ormana;
Bindim bir ak doğana.
Doğan yolu şaşırdı,
Kafdağı'ndan aşırdı.
Attı beni bir göle,
Gölden çıktım bir çöle
Çölde buldum izini,
Koştum, tuttum dizini...

Genç Ziya'nın kafasında yer eden tek düşünce; istibdada karşı gelmek, hürriyete kavuşmak için çalışmaktan başka bir şey değildi. Bu yolda başarı elde etmek için de daha çok bilgili olmak gerektiğine inanıyordu. Bunun için de İstanbul'da yüksek öğrenim yapmağa karar verdi, parasız yatılı olarak Veteriner Okuluna girdi. Son sınıfa kadar devamlı okudu. Fakat bir gün geldi ki, ruhundaki heyecan birdenbire alevlendi; zamanın kötü idaresine karşı gizli gizli çalışan bir topluluğa katıldı ve yakalanıp hapse atıldı. Bir yıl hapishanede kaldıktan sonra Diyarbakır'a sürgün gönderildi. Gökalp, burada evlendi ve sessiz, sedasız çalışmağa koyuldu, ama bu da çok sürmedi : O zamanlar Diyarbakır'ı kasıp kavuran ve hükümetçe korunan İbrahim Paşa adlı bir aşiret reisine karşı bir kımıldanma, bir direnme başlamıştı. Ziya Gökalp, ayaklanmağa hazır olan bu memleketseverlerin başına geçti : Destanlar yazdı, halkı harekete getirdi ve bir gün büyük bir kalabalıkla telgrafhaneyi bastılar; telgraflaşmaları Ziya Gökalp idare etmeğe başladı. Nihayet Abdülhamit'in, İbrahim Paşaya cezasını vereceği vaidi üzerine halk dağıldı.

Bundan sonra, Ziya Gökalp, memleketin istibdattan kurtulması, hürriyete kavuşması için birçok mücadeleye girişti; yazılar yazdı, durmadı, dinlenmedi. Türklük ve Türkçecilik yolunda edindiği olgun fikirleri bilimsel eserlerle, ya da şiirlerle yaymağa başladı. Bu çalışmalar devam ederken Üniversiteye profesör oldu. Birinci Dünya Savaşından sonra, İstanbul'un işgali sırasında, birçok Türk aydınıyle beraber, Malta Adasına sürgün edildi. Ziya Gökalp, orada da boş durmadı; bir taraftan okudu, bir taraftan da kendisinden faydalanmak isteyen yaşlı başlı kimselere dersler verdi. Malta Adasından ailesine, çocuklarına, eşine, dostuna yazdığı mektuplar da ayrı bir değer taşırlar.

Malta dönüşünde bir süre Diyarbakır'da kaldıktan sonra milletvekili seçilerek Ankara'ya geldi ve en olgun eserlerini bu sıralarda yazdı.

Ve bir gün birdenbire hastalandı. Ama hastalığı, yıllardır tasarladığı «Türk Medeniyeti Tarihi» adlı kitabına başlamasına engel olmadı. Bu kitap, hastalığiyla beraber ilerledi. Birinci cildi bittiği zaman, Ziya Gökalp artık adamakıllı yatağa serildi, yazacak halde değildi.

Hastahanede yatarken bile yakınlarına :

— Kafamda birçok söyliyecek şeyler var!... diyordu.

Gösterişi hiç sevmiyen, durgun, mahcup, fakat içi memleket ve bilim aşkiyle yanan Ziya Gökalp, 25 Ekim 1924 günü hayata veda etti. Ölürken de son sözü :

— Eserlerimin toplanılmasını, basılmasını istiyorum!, demek olmuştu.

Enver Naci GÖKŞEN

KARA TOPRAK

Kara toprak sende vardır ne varsa
Tarlaların bereketi sendedir
İnsanların ümitleri sende.
Meyvalara lezzet çiçeklere renk
Kupkuru ağaçların dallarına özsu
Senden gider.

Köroğlu öpermiş seni her sabah
Sendenmiş beklediği
Canım toprak gülüm toprak
Yaşamamız sana bağlı.

Sevgisi başak başak tarlalarda
Ağaçlarda yeşil yeşil
Dost toprak sıcak toprak
Sende vardır ne varsa.

Sabih ŞENDİL

Bir Sumatra Hikâyesi

Kaplan Avı

JAMBI, Wang adındaki filinin ensesine oturmuştu. Sık ağaçların arasında ilerliyorlardı Koko adındaki maymun ise Jambi'nin omuzuna çıkmıştı O gün çocuğun bütün arzusu biraz kaplumbağa yumurtası bulup pazar yerinde halka ilâç satan ihtiyar Padang'a götürmekti. Kaplumbağa yumurtalarının karşılığında adam belki de ona bir kaplan dişi verirdi. Jambi ne zamandan beri boynuna bir kaplan dişi takmaya özeniyordu. İhtiyar Padang'a bakılırsa boynuna kaplan dişi takan kimse kaplan gibi kuvvetli olur, hiçbir şeyden gözü yılmazdı.

Nehrin kumlu kıyısının bir yerinde filini durdurdu. Aşağı inip etrafına bakındı. Kumların üstünde hafif tümsekler görmüştü. Böyle yerlerde kaplumbağa yumurtası bulunurdu. Vakit geçirmeden yere diz çöküp tümsekleri kazmaya başladı. Kumlar sağa sola savruluyordu Oyuğun dibinde otuz kadar yumurta vardı. Üzerleri beyaz ve parlaktı. Yumurtaları dibine yumuşak ot döşenmiş sepete dikkatle yerleştirdi. Wang hortumuyla onu kaldırıp sırtına bindirdi. Pazarın yolunu tuttular. Zaman zaman pazara şeker kamışı taşıyan iki tekerlekli arabaların yanından geçiyorlardı. Yolda yürüyen adamlarla kadınların başlarının üstünde kâfur, fildişi, portakal dolu sepetler vardı.

Jambi pazara girince dosdoğru ihtiyar Padang'ın yanına gitti. Saygılı bir tavırla onu selâmlıyarak sepeti uzattı. Adam kaplumbağa yumurtalarına bir göz attıktan sonra:

— Aferin oğlum, dedi. Söz veriyorum, sana bir kaplan dişi...

Sözünü bitirmeden telâşla iki yanına bakındı :

— Bu sesler de ne demek oluyor, diye söylendi.

Çocuk kulak kabarttı.

Duyduğu sesler onu iliklerine kadar titretti Davullar çalınıyor, gonglara vuruluyordu. Bu bir tehlike işaretiydi Köye bir kaplanın girdiğini ve bir zarar yaptığını haber veriyordu Bu kaplan mutlaka yakalanmalıydı.

Koca fil de sinirli görünüyordu. Hortumunu havaya kaldırdı Düşman kokusu almıştı. Filin korktuğu tek hayvan kaplandı. Koko da ortada bir tehlike sezdiğinden sahibinin yanından ayrılmıyordu

Pazar meydanı bir anda karışmıştı Herkes oraya buraya koşuyor, avaz avaz bağırıyordu. Başına kırmızı bir sarık dolamış bir adam atını dolu dizgin kalabalığın ortasına sürdü. Bağırarak gece sultanın bahçesine bir kaplanın girdiğini ve bir kuzuyu kaçırdığını anlattı Bu vahşi hayvanı öldürene mutlaka çok büyük bir mükâfat verilecekti.

Köyün en kuvvetli adamlarından, en usta avcılarından biri olan Naga, Jambi'ye:

— Sen evine dönsen iyi edersin, dedi. Kaplan avı senin gibi küçük çocuklara göre değil. Ayak altında dolaşma.

Jambi terbiyesizlik etmemek için sesini çıkarmadı. Ama avcıların peşinden gitmeye çoktan karar vermişti. Tabii kaplanı kendisi öldüremezdi Yalnız her şeyi seyretmek istiyordu.

Nehrin yatağında kaplanın ayak izleri kolayca görülüyordu. Avcılar bunları biraz takip ettikten sonra hayvanın yüzerek karşıya geçmiş olduğunu anladılar Yakından bir sal bulup kendileri de nehri geçtiler Jambi avcılar gözden kayboluncaya kadar bekledi Ondan sonra fili nehre doğru yürüttü. Wang aslında kaplan avına gitmek istemiyordu. ama sahibinin sözünden çıkamazdı. Filin koskoca gövdesi nehrin sularına gömülünce Jambi hayvanın başına sımsıkı yapıştı.

Koko da Jambi'nin sırtına çıkmıştı. Fil ağır gövdesinden umulmıyacak kadar güzel yüzüyordu. Nehirdeki

timsahlar etrafında dolaşıyor, fakat filin kalın derisine diş geçiremiyeceklerini biliyorlardı.

Çok geçmeden karşı kıyıya çıkmışlardı Nereden gideceklerini biliyorlardı Çünkü avcılar sık ormanın içinden geçerken bazı sarmaşıkları kesmişlerdi Çamurlu toprakta ayak izleri de kalmıştı. Wang hiç ses çıkarmadan ormanın derinliklerinde ilerliyordu.

Bir yerde Jambi avcıların seslerini işitti. «Keskin baltalariyle agaç dallarını kesiyorlar» diye düşündü. O tarafa gidip neler yaptıklarına bakacaktı Ağaçların arasında kimseye görünmeden avcılara yaklaştılar. Jambi fili büyük bir ağacın yanında durdurup maymunla beraber dallara tırmanmaya başladı.

Bulunduğu yerden tuzak kuran avcıları rahatça seyredebiliyordu. Avcılar yere kalın bambu dalları dikip bunları sağlam sarmaşıklarla birbirine bağladılar. Böylece kaplanı içine alabilecek kadar büyük bir kafes meydana getirdiler. Kafesin bir yanında kalkık bir kapı vardı. Naga:

— Yemi getirin, diye seslendi.

Çocuk daha iyi görmek için kafasını uzattı. Avcılar yem olarak kaplanın öldürdüğü kuzuyu kullanacaklardı. Babası vaktiyle Jambi'ye kaplanların öldürdükleri hayvanların önce yalnız bir kısmını yediklerini, bitirmeden önce uykuya yattıklarını anlatmıştı İşte bu yüzden avcılar orada tuzak kuracaklardı Kuzunun ölüsünü de aynı yerde bulmuşlardı. Kaplanın uyandıktan sonra ziyafetini tamamlamak için mutlaka oraya döneceğini biliyorlardı.

Kafesin kapısından sarkan ipe kuzuyu bağladılar. Her şey o kadar iyi ayarlanmıştı ki kaplan kafese girer girmez kapı havadan düşerek kapanacaktı Jambi yalnız Naganın ipi kuzuya nasıl bağladığını görememişti. «İşin en önemli tarafı burası» diye düşündü. «Tuzağı yapmak aslında o kadar güç bir şey değil.»

Biraz sonra Naga'nın şu sözleri söylediğini işitti:

— Nehre dönüp orada bekliyelim. Kaplan tuzağa düşünce gelip işini bitiririz

Adamlar gittikten sonra Jambi kendi kendine:

— Tuzağın yanına gidip kuzunun nasıl bağlandığına baksam ne çıkar, diye söylendi. Kimseye görünmem ki...

Ağaçtan aşağı kayarak filin üstüne atladı Ama hayvanda garip bir hâl vardı. Hortumunu havaya kaldırmıştı. O sırada gök gürültüsü gibi korkunç bir ses geldi. Çocuk korkuyla filin kulaklarına tutunup:

— Wang, ne oluyor, diye fısıldadı.

çil yavrusu gibi dağıldılar. Sanki bir anda bütün orman birbirine karışmıştı. Jambi:

— Avcılar neredeyse gelirler, diye söylendi. Wang, biraz yaklaşalım.

Wang kafesin önündeki küçük meydana doğru yürüdü Canavar artık tuzağa düşmüş olduğu için ondan korkmuyordu. Kafesin karşısına dikilmişti. O anda korkunç bir şey olduğunu gördüler. Kafesin direklerinden biri iyi bağlanmamıştı. Kaplan bir pençe atınca direk devrildi. Ondan sonra onun yanındaki bambu dalını da paramparça etti. Birkaç saniye içinde canavar başını kafesten dışarıya çıkarmıştı. Gözleri ateş saçıyordu. Koko taş gibi donup kalmıştı. Koca fil öyle titriyordu ki neredeyse olduğu yere yığılacaktı. Jambi de ne yapacağını şaşırmıştı. Uzaktan

Çok geçmeden kaplan homurdanarak meydana çıktı. Doğruca tuzağa yürüdü. Kapıya gelince durup etrafını kokladı. Jambi:

— İnsan kokusu aldı galiba, diye düşündü. Eyvah! Kafese girmekten vazgeçti.

Canavarın açlığı baskın gelmişti. Kafesin içindeki nefis yiyeceği görünce dayanamadı. Bir sıçrayışta üzerine atıldı O anda kafesin kapısı düştü. Kaplan yakalanmıştı. Ama o kadar çok bağırıyordu ki sesi birkaç kilometre ilerden duyulabilirdi. Ağaçların tepesindeki maymunlarla papağanlar bağırarak avcıların sesleri geliyordu.

Artık kaplanın gövdesinin yarısı kafesten çıkmıştı. Sarılı siyahlı tüyleri pırıl pırıl parlıyordu Korkunç bir kükreyişle gövdesinin arka kısmını direklerin arasından çekti, Jambi o durumda kaçmanın imkânsız bir şey olduğunu biliyordu. Kaplan üzerlerine atılmaya hazırlanıyordu. Bütün cesaretini toplıyarak file:

— Haydi Wang, göster kendini, dedi.

Bu sözlerinde sanki sihirli bir kuvvet gizliydi. Filin biraz önceki titremesi geçmiş, hortumunu uzatarak düşma-

nın karşısına dikilmişti Kaplan kükreyerek ileri atıldı. Bir hamlede filin kafasına doğru sıçradı, ama Wang kuvvetli hortumuyla yırtıcı hayvanın gövdesini sarıverdi. Onu iyice havaya kaldırdı Jambi havada çırpınmaktan başka bir şey yapamıyan hayvanın sıcak nefesini yüzünde hissetti. Fil olanca kuvvetiyle düşmanını yere çarptı Ayağıyla kafasına basıp ezdi. Azgın kaplan hareketsiz kalmıştı.

Kaplanın sesini işiten avcılar henüz geliyorlardı Filin ayakları dibinde cansız yattığını görünce gözlerine inanamadılar. Bir fille küçük bir çocuk onların hiçbirinin yapamıyacağı şeyi yapmıştı. Naga adamlarından birini köye gönderip kaplanın öldüğünü haber vermesini söyledi. Çok geçmeden Wang, Jambi ve Koko da birbirlerinin üstüne binerek yola çıktılar Kaplanın ölüsünü taşıyan avcılar onların arkasından geliyordu.

Pazar yerine vardıkları zaman hava kararmış, meşaleler yakılmıştı. Köy halkı büyük bir törenle Jambi'yi karşıladı. Annesiyle babası da heyecanla kahraman çocuklarını kucakladılar. Davullar çalınmaya başladı. Meydanı dolduran halk saygı ile iki kenara çekildi. Sultan geliyordu.

Jambi Wang'dan çok daha büyük bir fil gördü. Her tarafı beyaza boyanmıştı. Çok süslüydü. Üzerindeki göz kamaştıran tahtırevanda Sultan oturuyordu. Sultan filden inip adamlarının getirdiği tahta oturdu. Jambi'yi karşısına çıkardılar. Çocuk yerlere kadar eğilerek Sultanını selâmladı. Sultan eliyle bir işaret yapıp kalkmasını emretti.

— Jambi, bugün milletin için çok iyi bir şey yaptın, dedi. Şimdi benden üç dilek iste. Üçünü de yerine getireceğim. Ama iyi düşün.

Jambi bir anda cevap verdi:

— Babamın öküzü artık kocadı. Tarlada çalışamıyor. Bize bir öküz verir misiniz?

— Peki. Size iki öküz vereceğim. İkinci dileğin Jambi?

Jambi'nin cevabı hazırdı.

— Haşmetli Sultanım, dedi Kaplanı öldüren ben değilim, filim Wang öldürdü onu. Bu yüzden filime üç gün en sevdiği otların, yaprakların toplanarak verilmesini istiyorum.

— Peki filini üç gün güzelce besliyelim. Şimdi sıra üçüncü dileğine geldi. Söyle bakalım.

Jambi üçüncü dileğini isterken epeyce utanmıştı.

— Sarayınızın bahçesindeki muzların hiçbir yerde eşi olmadığını söylüyorlar. Bizim Koko muza bayılır. Ona bir hevenk muz verir misiniz?

Sultan bunu duyunca kahkahayı bastı Gülmesi geçince adamlarından birine:

— Saraydan birkaç hevenk muz getirin, diye emretti.

Ondan sonra Jambi'ye dönerek:

— Yavrum kendin için bir şey istemedin, dedi. Dördüncü bir şey daha diliyebilirsin. Ama bu son İyi düşün. En çok istediğin şeyi söyle.

Jambi omuzlarını dikleştirerek:

— Artık istediğim tek bir şey kaldı Sultanım, dedi. Kaplanın dişlerinden birini veriniz de boynuma asayım. Kuvvetli, cesur bir insan olayım.

Sultan gülümsiyerek bu dileği de kabul etti. Ondan sonra Jambi'yi yanındaki mindere oturttu. Avcılardan biri kaplanın ağzından sipsivri bir diş çıkardı. Başka bir adam dişi temizledi, parlattı, Sultana uzattı. O da kendi eliyle Jambi'ye verdi. Saraydan en güzel yiyecekler getirtildi. Bunları yerken çocuğun ürkudan gözleri kapanıyordu. Sultan adamlarından birini çağırarak kulağına bir şeyler fısıldadı

Jambi'nin bundan sonra hatırladığı tek şey Wang'ın hortumunu uzatıp kendisini sırtına bindirmesi oldu. Koko da elinde birkaç tane muzla sahibinin yanına koşmuştu. Jambi evine dönerken kaplan dişini avucunda sımsıkı tutuyordu.

S. Ö.

Hangisi Doğru?

1. **Bir saati 60 dakikaya bölerek zaman ölçülerini bulan hangi millettir?**
   Babilliler - Yunanlılar - Mısırlılar.
2. **Güneş saatini tarihte hangi millet bulmuştur?**
   Asurlar - Çinliler - Romalılar.
3. **Zodyak takım yıldızlarını (burçları) ilk defa hangi millet gruplar halinde birleştirmiştir?**
   Yunanlılar - Babilliler - Çinliler.
4. **Roma İmparatorluğu hangi tarihte Doğu ve Batı olmak üzere ikiye ayrılmıştır?**
   M. S. 312 - 395 - 455.
5. **Ornitoloji adındaki bilim dalının konusu nedir?**
   Balıklar - Kuşlar - Mineraller.

(Cevabı sh. 24 te)

Şu Can'ın Dişleri

HAVALAR güzel gittiğinden artık yazlığa taşındık. Geçen gece yanımızdaki evden gelen :

— Aman ölüyorum! Artık tahammülüm kalmadı! sesleriyle uyandım ve hayırdır inşallah, ne oldu demeğe vakit bulamadan bahçe komşumuzu karşımda gördüm.

— Çok affedersiniz, Doktor Bey, siz diş hekimi değilsiniz, fakat bizim Can çok kötü durumda. Yüzü gözü şişti, sancıdan kıvranıyor, ne yaptıksa para etmedi. Gecenin bu saatinde bir diş hekimi bulmak zor, ne olur bize kadar bir zahmet etseniz belki bir şeyler yaparsınız da, rahatlar.

— Hayhay, hanımefendi, dedim ve komşumuza geçtim.

Zavallı Can'ı şişen yüzü içinde küçülmüş gözleriyle inler halde buldum, güçlükle ağzını açtırdım. Aman Allahım, o ne koku! O ne bakımsız dişler!... Sapsarı, simsiyah, kir pas içinde. Doğrusu böyle bakımsız dişleri Can'a hiç yakıştıramadım. Bir iğne ile ağrısını durdurdum ve ayrıldım. Ertesi sabah evlerine uğradım.

Kendisine :

— Oğlum, insan dişlerini bu kadar bakımsız bırakır mı, dediğimde, ne cevap verse beğenirsiniz :

— Dişçiden korkuyorum Amca!

Bugünden tezi yok bir dişçiye gidip bütün bu çürüklere baktırmasını, dişlerini gerektiği gibi temiz tutmasını sıkı sıkı tembih ettim.

— Can, sen dişlerini fırçalıyor musun?

Bu soru karşısında kızardı, başını önüne eğdi.

— Dinle bak yavrum, çürük dişlerin koğukları, mikropların en çok sevdikleri yerlerdir, oralarda pek çabuk üreler, kana karışırlar, böbrekleri, kalbi bozarlar, insanları kötürüm, sakat bırakırlar hattâ öldürürler.

— Öyle ise diş doktorundan korkmıyayım ve birazdan gideyim.

— Çok iyi edersin. Yalnız iş oraya gitmekle bitmez, her yemekten sonra dişlerini yukardan aşağıya, aşağıdan yukarıya fırça ile gıcır gıcır, tahta uğar gibi fırçalamazsan, gene ileride ağrı ve sızıdan kurtulamazsın.

— Ama, ben ne zaman dişlerimi uğsam hep kanar, onun için de korkuyorum.

— Dişlerini sık sık yıkamadığından kanıyor, hele bir alışkanlık durumuna getir, bir, iki kere kanar, sonra bir şey olmaz.

Bu defa Can'ın kızkardeşi atıldı :

— Ben her yemekten sonra uğarım dişlerimi, kanamaz, fakat bütün fırçalar birbirine benzemiyor, kimisi sert, kimisi yumuşak oluyor, hangisini tercih etmeli?

— En iyi fırçalar, kılları sert olanlardır, bu tip fırçalar, dişleri hırpalamadan mükemmel bir şekilde temizler.

İki kardeş sorar da küçükleri sormaz mı?...

— Doktor amca, benim yaşım altı, iki çürük dişim var, ben de ağabeyimle gidip çektireyim bari?

— Yo!... İşte bu olmaz, süt dişleri çekilmez, doldurulur. Şayet çıkarılırsa, çekilen yerlerde boşluklar meydana gelir ve süt dişinin yerine gelecek esas diş çıkıncaya kadar da boşluklar daralır, oralardan yamru yumru dişler fırlar.

— Peki, dişler neden çürür?

— Bakımsızlıktan, ağzı temiz tutmamaktan, dişlerle, fındık, fıstık, ceviz gibi kabuklu yemişleri kırmaktan. Sert cisimler, dişin minesini zedeler, ağızda bulunan bir sürü mikrop, aşınan yerlere hücum eder, sinsi sinsi dişi ve diş kökünü yiyerek, şiddetli ağrılar yapar, insanlara ecel terleri döktürürler.

Ben daha sözümü yeni bitirmiştim, her üçü de aman acele edelim, dediler ve dişçinin yolunu tuttular.

Dr. Kâmran ŞENEL

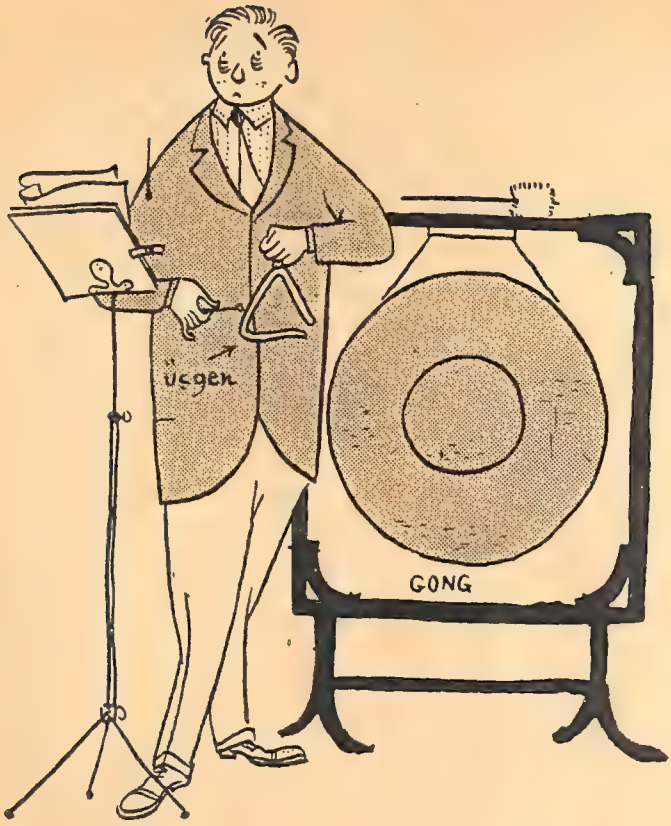

Müzik Aletlerini Tanıyalım

ÜÇGEN

«Üçgen» adındaki bu müzik âleti üçgen şeklinde kıvrılmış bir çelik teldir. Telin iki ucu köşelerden birinde yanyana gelir, fakat birleşmez. Küçük bir demir çubukla vurulunca çan gibi ses verir. Yalnız bunun bir ipe bağlanarak havada tutulması, bir yere değmemesi gerekir. Değecek olursa çınlama sesi gelmez.

GONG

Gong eski bir Çin enstrümanıdır. Serbest olarak titreşim yapması için üçgen gibi havada tutulması gerekir. Gong, kenarları geriye doğru kıvrılmış yuvarlak bir pirinç levhadır. Orta kısmı daha tümseklidir. Yüzeyi düzgün değil, pürüzlüdür. Buna bir davul tokmağıyla vurulunca önce kuvvetli olan, sonra gittikçe hafifleyen bir ses duyulur.

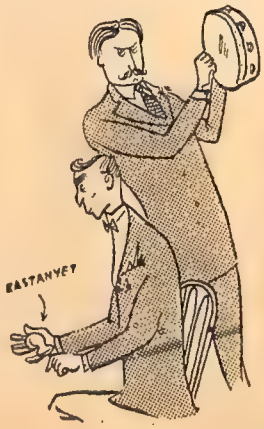

KASTANYET

Avuç içinde iki parçası birbirine vurularak çalınan kastanyetlerin, İspanyol müziğinde sık sık duyduğunuz şıkırtılı sesini hepiniz tanırsınız. Kastanyet, bizim kaşık oyunlarında kullanılan kaşıklar gibi tahtadan yapılır. Karşılıklı gelen iki parça birbiriyle tamamen birleşmez. Ortada bir boşluk kalır. Bu yüzden hızlı hızlı birbirine vurulunca hoş bir ses çıkar.

TEF

Hepiniz tef görmüşsünüzdür Bir yüzünde gerilmiş deri vardır. Kenarındaki zilleri oynattıkça çıngır çıngır sesler çıkarır. Sol elle tefin ucundan tutulur, sağ elle vurularak çalınır. Tef, memleketimizde kıvrak oyun havalarında herkesi coşturur. Bazen büyük bir orkestrada da yer alır.

KSİLOFON

Ksilofonla vurarak çalınan diğer müzik âletlerinin aksine olarak güzel melodiler çalınır. Böylece ksilofon ve buna benzer çalgılarla müzik çanları denilen başka bir müzik âleti, vurarak çalınan enstrümanların ayrı bir dalını meydana getirirler. Ksilofon, müzisyenin önünde yatay olarak durur. Bu müzik âletinde çeşitli boyda tahta çubuklar piyanonun siyah ve beyaz tuşları gibi iki sıra halinde dizilmiştir. Ksilofonun iki küçük tokmağı vardır. Piyanoda nasıl parmaklar tuşlara basarsa, burada da tokmaklarla çubuklara vurulur.

★ En iyi sınıf geçme hediyesi Doğan Kardeş kitaplarıdır. ★

KUŞ LOKANTASI

NERMİN, sabahleyin yatağından kalktığı zaman, odanın penceresini örten perdeyi kaldırdı; sonra sevinçle ellerini birbirine çarparak :

— Oh! Ne güzel; kar yağmış, diye bağırdı.

Bu sese, karşıki karyolada yatan ablası cevap verdi :

— Ben buna hiç sevinmedim.

Nermin hayretle :

— Neden abla? Her taraf tertemiz olmuş. Bak, yerler görünmüyor. Okula giderken kar topu da oynıyacağız. Ne güzel, ne güzel!... Şu manzaraya bak!...

Ablasının gözleri yaşarmıştı :

— Ya kuşlar ne olacak?... Onlar bu kar altında kendilerine nereden yiyecek bulacak?

İkisi birden, pencereden bahçeye bakmaya başladılar. Karların üzerinde zıplayarak kendilerine yem arayan kuşlar vardı orada. Ufak bir karaltıya yem diye koşuyor; sonra gagalarıyla yoklayınca bunun yem olmadığını anlıyor, ümitsizlikle geri dönüyorlardı.

O sırada oda kapısı açıldı. Anneleri onları çağırdı :

— Haydi çocuklar, kahvaltıya!...

İki kardeş birbirlerine baktılar. Bu bakışlarda aynı üzüntü okunuyordu : «Kuşların aç oluşu.»

★

Kahvaltı sofrasında ikisi de bir şey yiyemediler. Onların durgunluğunu gören anneleri :

— Neniz var, bu sabah neden böyle üzgünsünüz? diye sordu. Onlar da içlerinden geçenleri anlattılar. O zaman anneleri :

— Onun kolayı var, kuş lokantası açarsınız, dedi.

Nermin :

— Nasıl lokanta, diye sordu.

Annesi :

— Balkon, bu lokantanın açılmasına çok elverişli, dedi.

Üçü birden hemen işe koyuldular. Ekmek kırıntılarını bir gazete kâğıdı üzerine serptiler ve balkona bıraktılar. Biraz sonra kuşlar sofralarının başına geçip kırıntıları yemiye başladılar.

Nermin ve ablası o günden sonra her sabah ve öğle vakti kuş lokantasını hatırlarından çıçarmıyor, insanların yardımını bekleyen küçük ve sevimli hayvanların yemlerini unutmuyorlardı.

Zamanla çevredeki diğer kuşlar da bu lokantayı öğrendiler. Hava bozup da kar, yerleri örtünce kuşlardan bilenler bilmeyenlere Nerminlerin evini öğretiyor ve hep beraber öğle, akşam gelip yemlerini yiyor, karınlarını doyuruyorlardı.

Kuş lokantası bütün kuşlara açıktı.

Mesude GÜREL

Orkestrada neşeli, hattâ komik parçalar çalındığı zaman ksilofonun çıkardığı sesler insanda bu duyguları uyandırır.

Ksilofona benziyen başka bir enstrüman daha vardır. Bunun ses çıkaran çubukları tahtadan değil, bir madenden yapılmıştır. Sesi de ona göre daha başka çıkar.

ZİLLER

Orkestrada çalınan ziller iki büyük madenî levhadır. Bunlar birbirine sürterek vurulur. Bir de davulların yanına konulan ve davulun sopalariyle vurulan ziller vardır. Tek sopayla vurulunca hafif bir ses, iki sopayla vurulunca çok kuvvetli bir ses çıkar. Büyük davullar gibi bu ziller de orkestrada devamlı olarak çalınmaz.

Büyük orkestralarda vurularak çalınan daha başka müzik âletleri de vardır. Bunlar size tanıttığımız enstrümanlar kadar önemli değildir ve birçok orkestralarda bulunmazlar.

ORKESTRA ŞEFİ

Orkestra şefi, bütün orkestrayı idare eder. Her müzisyenin çalacağı notaları bilir. Onların bir arada doğru ve âhenkli çalmasını temin eder. Orkestra şefliği çok güç bir iştir. Müzikten çok iyi anlaması gerekir. Müzisyenler onun hareketlerini takip ederek çalarlar. Orkestra şefi müzisyenlerle dinleyiciler arasındaki anlaşmayı sağlar. Kendi müzik anlayışiyle çalınan müziği dinleyicilerin değerlendirmesine yardım eder.

SON

Karanlığı Yenen İnsan EDİSON

KÜÇÜK Edison mutfakta akşam yemeğini hazırlıyan annesinin yanına koştu. Avucunu açarak:

— Anneciğim, ne olur bana biraz para ver, diye yalvarmağa başladı.

Annesi, her zamanki gibi çıkıştı:

— Olur şey değil! Yine mi Para? Peki bu sabah verdiğim ne oldu?

Çocuk uğraştığı şeylerin önemini belirtmek için kelimelerin üstüne basa basa :

— Yeni buluşlar üzerinde çalışıyorum. Böyle şeyler parasız olur mu? diye annesini razı etmeğe çalıştı.

Kadıncağız bu bilgiç çocuğa para yetiştiremiyordu. Üstelik yumurcak öyle akıllıydı ki ne söylese kolayca kendisini haksız çıkarıyordu.

— Bak oğlum, sana bir yol göstereyim. Deneylerine devam edebilmek için gereken parayı kendin kazanmalısın. Ama şimdi yapılacak başka işlerin var. Odunluktan odun getirilecek, lâmbalar doldurulup fitilleri düzeltilecek. Hem bunlar senin düşüncelerine engel olacak şeyler de değil. Bir yandan bunları yaparken bir yandan da yeni buluşların üzerinde düşünürsün.

Çocuk, peki anneciğim, diyerek dışarı çıktı. Gazyağı tenekesini iki eliyle sıkı sıkı tutup kaldırdı. Kokusundan da hiç hoşlanmıyordu. Yere dökülmemesine dikkat ederek lâmbaları doldurdu. Fitillerin uçlarını makasla düzeltti. İsli lâmba şişelerini

temizleyip parlattı. Mutfağınkini yerine koyarken derin bir of çekti:

— Bu ne pis iş böyle. Bunlardan daha iyi ışık veren, temiz bir aydınlatma aracı yok mu? diye annesine sordu.

Annesi gülerek oğluna baktı:

— Büyük şehirlerde havagazı var. Ama eğer kasabamızda olsaydı onu da beğenmez daha iyisini arardın.

Küçük çocuk akıllı akıllı başını salladı:

— Haklısın dedi. Havagazı muslukları açık kalırsa insanı öldürür. Bunlar beğenmediğimiz isli lâmbalardan bin kat tehlikelidir.

Annesi çocuğun sırtını okşıyarak:

— Haydi yavrum, dedi, şimdi de git odun getir. Bu arada kasabamızı daha iyi aydınlatmanın yollarını araştırmayı da unutma.

Çocuk odun sepetini

doldururken durmadan nasıl para kazanacağını düşünüyordu. Deneylere çok para gidiyordu. Kasabaları çok fakir hem de çok ufaktı. Bir atelye açıp orada istediği gibi çalışmak için gereken para öyle kolay kolay ele geçeceğe benzemiyordu.

Küçük çocuğun bütün istekleri gerçekleşti ama tam yirmi yıl sonra. Güçlüklerle dolu çetin yıllardan sonra Thomas Alva Edison Amerikada en büyük atelyelerden birinin sahibi oldu. Port Huron adlı küçük kasabada makineler keşfederek zenginleşmişti.

Şimdi de yeni buluşlar peşindeydi. Gece gündüz durmadan çalışıyordu.

1879 yılı Ocak ayının en soğuk gecesiydi. Saat onikiyi çoktan geçtiği halde Edison'un atelyesindeki konuşmalar devam ediyordu. Atelye sahibi başını ellerinin arasına almış derin derin düşünüyordu. Biraz sonra oturduğu yerden doğruldu. Etrafındakilere:

— Çocuklar vakit hayli ilerledi. Artık dağılalım. Yüksek güçlü elektrik elde edebilmek için gerekli elektrik santralını tarif ettiğim gibi yaparsınız. Göreyim sizi şimdi biraz yorulsak da insanları parlak, issiz, kokusuz, bol aydınlığa kavuşturacağız dedi. Arkadaşları iyi geceler dileyip ayrılırlarken o tekrar sandalyesine oturdu. Gözlerini duvara dikip derin derin düşüncelere daldı.

Adamlardan biri kapıdan çıkarken diğerlerine şöyle diyordu:

— Artık bu gece sabahlar. Yaptığı bunca denemeden hiç bir şey çıkmadı. Onun yerinde başkası olsaydı çoktan bu işten vazgeçmişti.

Bir diğeri söze karıştı.

— Yanılıyorsun, Edison'u güçlükler yıldırmaz. Hiçbir şey onun ümidini kıramaz.

Ama Edison da ümitsizliğe kapılmağa başlamıştı. Denemelere başlıyalı bir yıl geçmişti. Arama, çalışma, didinme ile dolu upuzun bir yıl. Ama daha amacına yaklaştığını gösteren en ufak bir ümit ışığı bile belirmemişti.

Elektrik ışığı bulunmuştu ama bunun aydınlatmada kullanılması imkânsızdı. Bir kere gözlere zarar verecek kadar kuvvetliydi. Üstelik çok tehlikeliydi de.

Edison'un amacı her yerde güvenle kullanılabilecek en iyi aydınlanma yolunu bulmaktı.

Bir cam ampul içinden geçirdiği elektrik akımının etkisinde akkor hale gelip uzun zaman ışık verecek maddeyi araştırıyordu. Yani bugün ampullerin içinde gördüğümüz teli bulmağa çalışıyordu.

Artık kara kara düşünmeğe başlamıştı, çünkü denediği her madde ya buharlaşıyor, ya yanıyor yahut da parçalanıyordu.

Kendi kendine:

— Pamuk ipliğini tekrar denemeliyim, diye söylendi. Geçen defa ampulün içindeki havayı boşaltmayı unutmuştuk.

Masanın üstüne iyice eğildi. Pamuk ipliğini işe yarar bir hale getirmenin yollarını araştırmağa koyuldu.

Sandalyesinde doğrulduğu zaman ortalık aydınlanmağa başlamıştı. Ken-

di kendine: «Bu defa buldum galiba, bir de böylesini deneyelim,» deyip gerindi; esnedi, eliyle masanın üstündeki kitapları bir tarafa itti. Başını bir kitabın üstüne koyup derin bir uykuya daldı.

Bu bir kaç saatlik dinlenme de kendisine yetmişti. Arkadaşlarının gürültüsüyle uyandığı zaman büyük bir inançla işe başladı.

Küçük pamuk ipliği parçalarını özel bir şekilde hazırladı. Pek çok uğraştıktan sonra bunlardan birini havası boşaltılmış bir ampulün içine yerleştirdi. Devreden elektrik akımı geçirince iplik, çevresine ışık saçmağa başladı.

Çalışanların her biri bir şey söylüyordu:

— Bu da az sonra öbürleri gibi parça parça olur.

— Bu işin sonu yok.

Ama aradan saatler geçtiği halde lâmba aynı parlaklıkla yanmakta devam ediyordu. Edison merakla sonucu bekliyordu. O gece, ertesi gün kıpırdamadan ampulün başında oturdu. Yardımcıları, atelyedeki günlük işlerini yaparlarken arada bir durup ışığın sönüp sönmediğine bakıyorlardı.

Ertesi gün, sabahleyin işe geldiklerinde lâmbanın halâ yandığını görünce işlerini güçlerini bırakıp Edison'un etrafına toplandılar. Öğleye doğru ışık

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı bütün yurtta sevinç içinde kutlanmıştır. Bu münasebetle bütün okullarımızda müsamereler ve çeşitli eğlenceler düzenlenmiştir. Yukarıdaki resimde Şişli 19 Mayıs İlkokulundan milli kıyafetler giyinmiş bir öğrenci topluluğunu 23 Nisan günü verdikleri müsamerede öğretmenleriyle birlikte görüyorsunuz.

söndü. Hemen saate baktılar. Adamlardan biri sevinçle bağırdı:

— Kırk saat! Tam kırk saat yandı!

Edison sanki etrafında hiç kimse yokmuş gibi kendi kendine söylenmeğe başladı:

— Bu defa başarının anahtarını bulduk. Kırk saat yanan lâmbayı yaptığım gibi bir hafta yananını da yapabilirim.

İki ay sonra, yılbaşı gecesi Thomas Alva Edison'un lâmba gösterisi vardı. Atelyesine giden yol pırıl pırıldı. Cadde üstündeki evler, direkler elektrikle aydınlatılmıştı. Gece karanlığı gündüz aydınlığına dönmüştü. Meraklılar akın akın bu parlak ışığı seyretmeğe koşuyorlardı. Ara sıra kalabalığın uğultusu arasından bunun ne kadar faydalı bir buluş olduğunu belirten şöyle sözler duyuluyordu:

— Elektrik ışığı şimdiye kadar kullandığımız aydınlatma araçlarının en tehlikesizi.

— Belki bir gün gelecek onlardan daha ucuz da olacak.

Atelyenin içi pırıl pırıldı. Her taraf elektrik lâmbalariyle donatılmıştı... Ampullerden birini suyun altına koymuşlardı. Kalabalık gittikçe artıyordu. Gelenler gözlerine inanamıyordu.

— Şaşılacak şey! Thomas Edison gerçekten bir sihirbaz, diyorlardı.

Bugün evlerimizi aydınlatan lâmbalar o yılbaşı gecesi herkesi hayretler içinde bırakan ampullerin en gelişmiş şeklidir.

Gülen OKTAY

BİLMECE BULMACA...

EĞLENCELİ BİR BİLMECE

Sekiz harfli bir meyva adıyım. Harflerimi aşağıdaki sıraya göre okuduğumda şunlar çıkıyor :

1. (2 - 4) Kırlarda bulunan bir bitki.
2. (7 - 8) Bir emir.
3. (7 - 4 - 5) Dedelerimize verilen ad.
4. (4 - 2 - 1) Çok sevilen bir oyuncak.
5. (6 - 5 - 3) Sessiz sessiz yağar. Eğlencesi çoktur.
6. (5 - 4) Bir hayvan ismi.
7. (3 - 2 - 4 - 5) Bir geminin tutacağı yol.
8. (1 - 5 - 3 - 7) Dünyada insanlara en çok lâzım olan şey
9. (6 - 7 - 3 - 5) Bir renk adı.
10. (4 - 2 - 1 - 5 - 8) Ayağı sakat olan insana verilen isim.
11. (3 - 2 - 1) Annelerin terzilerine çok diktirip giydiği eşyanın adı.

(Cevap : Portakal)

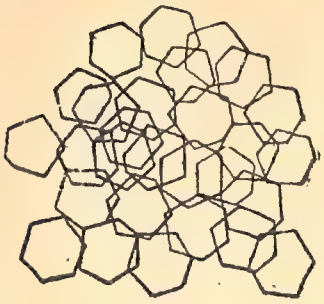

Resimde gördüğünüz altı köşeli şekilleri biz beş arkadaş oturup saydık, ama her birimiz ayrı ayrı sayılar bulduk. Siz de toplanıp sayın bakalım, sonuçlar birbirini tutacak mı?

Yukarda resmini gördüğünüz Eskimo, tatilini, dünyanın sıcak veya ılıman iklimli ülkelerinden birinde geçirmek istiyor. Şimdilik aklında sekiz ülke var. Bunları öğrenmek isterseniz sırayla beyaz yazılmış harflerin birinden başlayıp kaleminizin ucunu kaldırmadan kareden kareye geçerek ayrı ayrı her ülkenin adını okumaya çalışınız.

Cevabı : Jamaika; İtalya; Mısır; Brezilya; Arjantin; Seylân; Japonya; Meksika.

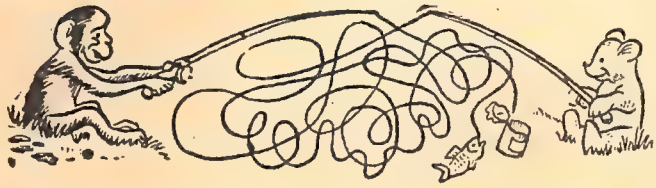

Maymun kardeşle ayı kardeş beraberce balık avına çıkmışlar. Biri balık tutmuş, diğeri bir konserve kutusu. Oltalarının ipleri dolaşmış. Ne yakaladıklarını bir türlü anlıyamıyorlar. Haydi siz onlara yardım ediverin.

Birkaç Bilmece

- Zenginin elinde,
  Fakirin dilinde.
  Para
- O yanı kaya, bu yanı kaya,
  İçinde sarı maya
  Yumurta
- Yeşil mantolu,
  Kırmızı enterili,
  Kara düğmeli.
  Gelincik
- Bilmece bildirmece
  Dil üstünde kaydırmaca
  Dondurma

ERKEN BAŞLAMAK

Çocuklarını seven, onların geleceğini düşünen ana - babalar yavrularını Doğan Sigortanın Tahsil ve Çeyiz sigortalarına yazdırırlar. Çocuklar için hazırlanan bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa o kadar iyidir.

Bugüne kadar pek çok kardeşimiz bu yoldan geleceğini güven altına almış ve kendilerine iyi bir istikbal sağlamıştır.

Bahçelerimizdeki Mimarlar

Bu yıl, iki ispinoz, yuvalarını bahçemizdeki çalılıkların arasına kurdular.

Bizim bahçıvan, biraz meraklıdır. Onların sık sık çitlerin arasına girip çıktıklarını görünce işini gücünü bırakıp ne yaptıklarını seyretmeğe koyuldu. Her seferinde gagaları dolu dönüyorlardı. Durmadan etraftan otlar, yosun parçaları, kuru yapraklar taşıyorlardı. Bunlarla sağlam bir ağ ördüler. Ufak tefek delikleri de yosunlarla kapattılar. Böylece yuvanın iskeleti tamamlandı. Sonra etraftan örümcek ağları getirmeğe başladılar. Artık her defasında gagalarında bir ağ yığını görülüyordu. Bunlarla da yuvanın içini döşediler. Ayrıca kümesin etrafından topladıkları tüyleri de alt tarafa yerleştirip yuvanın her eksiğini tamamladılar.

Ertesi gün bahçıvan, usulca yaklaşıp, bu yeni kurulan yuvaya bir göz attı. İçinde ufacık bir yumurta duruyordu. Ne de güzel rengi vardı. Pembemsi griydi ve üstünde minik kahverengi benekler vardı. Bir hafta sonra sayıları beşe çıktı. Artık anne kuş kuluçkaya yatmıştı. Bütün gününü yuvada geçiriyor, hiç yerinden kıpırdamıyordu.

Bir gün bahçıvan amca, baba kuşun yem taşıdığını gördü. Demek ki yavrular yumurtadan çıkmıştı. Kuşçağız o günü böcek toplamakla geçirdi. Üç gün sonra anne kuş da yem avcılığına çıktı. Onlar yokken bahçıvan yine sokulup yuvaya bir göz attı. Yavruların kanat ve kuyruklarındaki tüyler bir hayli büyümüştü.

Artık yavrular on günlük kadar olmuşlardı. Bir sabah bahçıvanın kulağına acı acı sesler geldi. Kuşların tehlikede olduğunu anlamıştı. Hemen dışarı fırladı. Bir şey olmuştu her halde. Kuşların ikisi de bağırışarak yuvanın etrafında dönüp duruyorlardı. Bahçıvan biraz ilerleyince yavrulardan birinin çalıların dibinde çırpınıp durduğunu gördü. Bahçıvan yanına yaklaşınca kaçmağa çalıştı ama kendini kaldıramıyordu. Bahçıvan yaralı kuşçağızı avucu içine aldı. Tüyleri öyle göz alıcıydı ki!... Başı ve sırtı mavi, yeşil, kahverengi tüylerle kaplıydı. Kuyruğu da aynı renkti. Gagasının altından başlıyarak boynunun etrafını çepeçevre süsleyen kızıl kahverengi tüylerin güzelliği eşsizdi. Daha dikkatlice bakmak istiyordu, ama anne kuşla baba kuş sabırsızlıkla kendisini gözlüyorlardı. Onları daha fazla üzmemek için yavruyu usulca yerine bıraktı.

Aradan iki gün geçmişti. Artık küçükler yuvanın kenarına kadar çıkabiliyorlardı. Anlaşılan yakında uçacaklar-

«HANGİSİ DOĞRU» nun CEVAPLARI

1. Babilliler, 2. Asurlar, 3. Babilliler, 4. 395. 5. Kuşlar.

dı. Bahçıvan yavruların ilk uçuşlarını seyretmeği çok istiyordu. Bir ara içeri girdi. Döndüğünde yuvayı boş buldu. Etraftan gelen ispinoz seslerine bakılırsa anne kuş, yavrularını kimsenin ulaşamıyacağı bir yere taşımıştı.

Geçen ay aynı çalılarda baştankaralar yuva kurmuştu. Bir gün baktım, yerleri bomboş duruyordu. Şöyle etrafı araştırınca yeni yuvalarının yerini de keşfettim. Limonluğun duvarına dayalı eski bir boru vardı. Yıllardır orada dururdu. Bir ucu toprağa gömülmüş, diğeri de kıvrılmıştı. İşte baştankara ailesi buraya taşınmıştı. Bu yüzden ben yumurtalarının nasıl ve kaç tane olduklarını göremedim. Zaten kuşlar da yuvalarının yerini gizlemeğe çalışıyorlardı. Ama ben her gün uzaktan, güneşte mavi gibi görünen siyah kafaları seyrederdim.

Artık yavrular epeyce tüylenmişlerdi. Bir gün birisi borunun ucundan başını uzatmış dışarıyı seyrediyordu. Bu sırada anne kuş gagasında bir kurtçuk sallanarak geldi. Yavru kuş kendi kendine güzel bir ziyafet çekeceğini umarak ileri atıldı. Ama annesi onu itip içeri daldı. Anne kuşun da aç gözlülükten hoşlanmadığını anladım. Bundan sonra küçük dostlarımı bir daha göremedim. Başka yere taşındılar herhalde.

Bu bahar, bahçemize uğrayan kanatlı ziyaretçilerden biri de kırlangıçlar oldu. Bilenlerden soruşturdum, bizimkilere ev kırlangıcı deniyormuş. Yuvalarını bitişikteki eski köşkün saçaklarına kurmuşlar, sık sık bizim bahçeye de geliyorlardı. İlk gördüğümde havalar daha iyice ısınmamıştı. Ben tavuklara yem atarken kümesin telleri arasından içeri girdi. Bir mısır tanesini gagasına aldığı gibi yuvasının yolunu tuttu.

Aradan epeyce zaman geçti. Bir gün yaramazı yine bizim kümeste yakaladım. Folluktan saman aşırıyordu. Bu minik mimarların yapı malzemesi de buydu her halde... Tavuklar eşinirken üstlerinden dökülen ufacık tüyleri seçip birer birer taşıdılar. Anladınız değil mi? Bunları da yuvanın dibine doldurup yumuşacık bir yatak yapacaklar.

Bu yıl sıcaklar birdenbire bastı. Hele geçenlerde bunaltıcı bir hava vardı. Biraz serinlemek için kuyunun başına gidince bizim kırlangıcın çamaşır ipinin üstünde tünediğini gördüm. Doğrusu çok şaşırdım. Önce yaralı sandım. Yanına yaklaşıp iyice baktım. Başını kanadının arasına sokmuş uyuyordu. Kendimi tutamadım :

— Yaramaz, sana ne oldu, dedim.

Nedense bugün benden kaçmıyordu. Yerinden bile kıpırdamadı. Sesimi duyunca tek gözünü açıp uykulu uykulu şöyle bir baktı, sonra yine uyuklamağa başladı. Herhalde sıcak onu böyle sersemletmişti.

Kaç tane yavrusu olduğunu bilmiyorum, ama küçükler uçmağa başladıkları gün hava yağmurluydu. Onlar dallarda cıvıldaşırken bizim eski dostlar, sarmaşık gülleri üstünde türlü cambazlıklar yapıyorlardı. Her yıl güllerimizi yeşil kurtlar delik deşik ederdi, ama bu yıl kırlangıçlar bizi bu dertten kurtardılar.

Doğrusu seyretmeğe doyamıyordum. Ne neşeli bir aileydi bu!... Bir ara keyifleri kaçar gibi oldu. Etrafta onları ürkütecek hiçbir şey yoktu. İyice dikkat edince yavrulardan birinin yerde çırpındığını gördüm. Anlaşılan yağmurdan tüyleri ıslandığı için uçamıyordu. Hemen içeri alıp kuşçağızın nemini güzelce kuruttum. Odada hiç sesini çıkarmadı. Ama daha dışarıya adım atar atmaz olanca kuvvetiyle bağırmağa başladı. Çalıların üstüne koydum. Hemen anne kırlangıç yanına geldi. Gagasında getirdiği yemle onu beslemeğe koyuldu.

Size, bahçemize gelen birkaç kuşu gördüğüm gibi anlatmağa çalıştım. Tabiat öyle güzel, öyle meraklı şeylerle dolu ki, insan yalnız etrafındakileri gözlese bir dakika bile canı sıkılmaz, hem de pek çok şeyler öğrenir.

KİM BİLİYOR?

1. Çekirgeler nasıl ses çıkarır?
2. Volkanların püskürdüğü erimiş maddelere ne denir?
3. Hangi katı madde ısıtılınca, sıvılaşmadan buhar olur?
4. Doğrudan doğruya besleyici değerleri olmadığı halde vücuttaki hayatsal faaliyetleri düzenliyen vitaminler ilk defa ne zaman ve kimin tarafından bulunmuştur?
5. Çivit nereden elde edilir?
6. Dünyanın en uzun nehri nerededir?
7. Balık yağı nereden çıkarılır?

(Cevabı sh. 47 de)

MAKİNA DÂHİSİ ROBERT FULTON

Buharla İşleyen İlk yolcu Gemisi CLERMONT

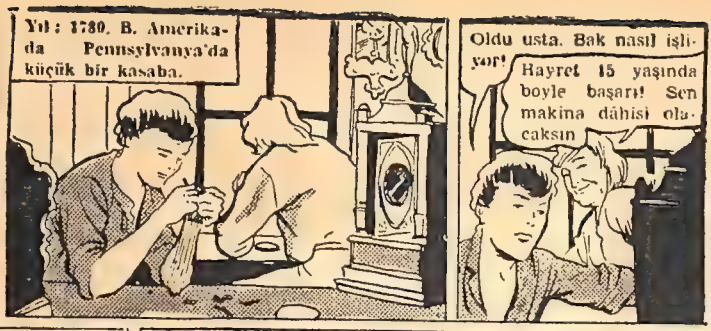

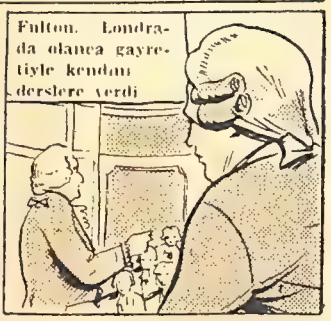

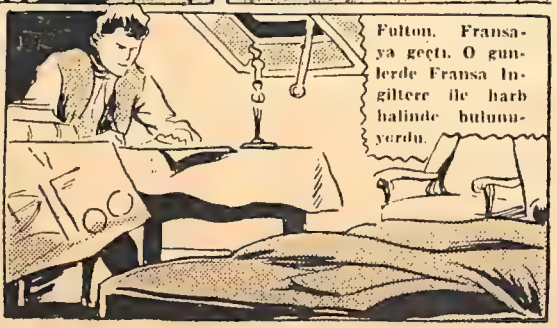

Yıl 1796. Dostu Amerikalı şair ve diplomat Barlow'un evinde.
Bak dostum, benim fikrimce, yapacağım bu silâhla İngilizlerin deniz egemenlikleri sona erdirilecektir.
Her yanı sımsıkı tıkalı, insan kolu ile çalışan bir pervane ile hareket eden bir sualtı gemisi...
Aziz Robert, bilmiyordum, meğer sen benden çok üstün bir şair imişsin!
Emin ol, ciddi söylüyorum. Planlarım ince hesaplara dayanıyor.
Ne yazık ki! Fransız Hükümetinin son derece sıkıntı içinde bulunduğu zamana rastgeldin.
Fakat, birkaç yıl sonra Bonaparte Birinci Konsül olunca...
Benim gemim gidip te bir «torpedo» attı mı, baskına uğrayan düşman gemisi bir anda paramparça olur, sulara gömülür.
Sonra İngiliz adaları kolayca işgal edilir.
Bilginlerden bir komisyon kurup planlarınızı inceliyeceğim. Alacağım rapora göre hareket edeceğim...
Birkaç hafta sonra.
Mr. Fulton'a gereği kadar para ile, deneylerini yapabilmesine yarayacak bir tekne verilsin...
Dikkatle kalâfat edin. Hiçbir yerinden bir damla su sızmasın!
Ben sağ iken, bu tabutun içine giremem!
Deli bu adam! Yapacağı da neticede intihar olacaktır.
1800 yılında, bir Fransız amiralinin kontrolu altında, Fulton, dört cesur gönüllü ile birlikte, denizaltı gemisine girdi.
Görüyorsunuz ya, suların basıncına bizim tekne nasıl sımsıkı dayanıyor!

Hareket noktasından 30 Km. kadar ileride Fulton'un gemisi hedef tutulan tekneye yaklaştı ve...
Ansızın
VRAUM!
KORKUNÇ!
Acaba kendileri ne oldu?!
BRAVO
Gerçekten şaşılacak şey bu..
İcadınızın akla sığmaz, korkunç etkisine bir diyeceğim yoksa da, Mr. Fulton, «torpedo» dediğiniz sinsi silâh, savaş kanunlarına aykırıdır, ona razı olamam!
Fakat, Amiens Barışı, Fransa ile İngiltere arasında düşmanlığa son verdiği için...
Yıllarca emek ve gayretimin neticesi bir anda yandı, kül oldu!
Üzme kendini Robert! Icat kudretini insanlara faydalı şeyler yapmak için işlet, yakıp yıkmak için değil!!
Fulton, ondan sonraki çalışmalarını gemiler için buhar basıncı ile işleyen makinalar geliştirmege yöneltti.
Ve 1803 Ağustosu içinde bir gün, Paris dolaylarında Seine nehri üzerinde o zamana kadar kimsenin görmediği bir manzara ile karşılaşıldı.
O ne? Yelkensiz bir gemi!
Olur şey değil! Suları yara yara piyade hızı ile gidiyor. Hem de akıntıya karşı! Şaşılacak şey!

Bonaparte, bu deneyle pek ilgilenmişti.

Bu Amerikalıda gerçek bir icad dehası var. Yangın tulumbası ile gemi işletmek. Siz hiç böyle bir şey gördünüz mü idi?!

Fen Akademisine inceletirin bu işi. Eğer müspet rapor verirlerse bu icadın beratını, kaça mal olursa olsun hemen satın alalım.

Ne yazık ki Akademinin raporu menfi idi.

Yok canım! Ne münasebet? Hızı gülünç bir hadden yukarı çıkamaz.

Üstelik her an kaza da çıkabilir Patlama ve yangın tehlikeleri vardır

Cesareti kırılan Fulton yurduna döndü.

Hayalini gerçekleştirmek. Buharla işleyen bir yolcu gemisi yapmak için sermaye aramağa koyuldu

Fikirlerinizle beni yendiniz. Ne kadar para lâzım? Siz bana onu söyleyin. Hepsi batacak bile olsa vereceğim.

Bunun üzerine Fulton hiç görülmemiş biçimde bir gemi yaptırmağa girişti.

Yapılmakta olan tekne herkes için alay konusu olmuştu.

Bu acayip değirmenle mi sefere çıkacakmış?

Aramızda biz ona, «Kaçık Fulton» diyoruz

Fakat 15 mayıs 1814 te, iki sahilde toplanan halkın coşkun alkışları arasında Fulton'un «Clermont» gemisi akıntıyakarşı saatte 18 km. hızla Hudson nehrini boydan boya geçti. New York'tan aldığı yolcuları Albany'ye götürdü.

Birkaç ay sonra da Fulton, icadının 20. asırda ereceği büyük gelişmeyi düşünmeden hayata gözlerini yumdu.

Büyük bir tarih hazinesi

TRUVA'yı Kim Buldu?

ARKEOLOJİ, insanların geçmiş devirlerden bıraktıkları eserleri inceleyerek, vaktiyle onların nasıl yaşadıklarını ortaya çıkaran bir bilimdir Silâhlar, av araçları, ev eşyası, çanak çömlek, süsler, resimler, heykeller, evler, yollar, anıtlar, aklınıza gelen her şey, hattâ bize pek önemsiz gibi görünen ufak tefek şeyler bile arkeologların en değerli malzemeleri arasındadır Meselâ eski devirlerde yetiştirilen bitkilerin kalıntıları, evcil veya av hayvanlarının kemikleri hattâ deniz kenarından içerlerde bulunan midye kabukları, o zamana kadar karanlık kalmış bazı noktaları aydınlatabilir

Arkeologlar adeta detektifler gibidir. Durmadan bir ip ucu peşinde koşarlar, yakaladıkları en ufak izleri, en değersiz gibi görünen şeyleri birleştirip onlardan anlam çıkarmağa uğraşırlar Amaçları atalarımızın yaşayışlarını ortaya koymaktır Görüldüğü gibi, arkeologların işi bir hayli çetindir Binbir emekle bulmağa çalıştıkları eski eserlerin zamanın yıkıcı etkisi altında bulunması çalışmalarını kat kat güçleştirmektedir

Arkeoloji denilince herkesin aklına gelen tek şey kazı yapmaktır. Gerçekten bu bilimin temeli kazıya dayanırsa da eski eserler mutlaka toprak altında değildir. Atalarımız kazı yapılmadan da görebileceğimiz anıtlar, tapınaklar, evler daha birçok şeyler bırakmışlardır. Arkeologların niçin kazı yaptıklarını hiç düşündünüz mü? Nasıl oluyor da evler, köyler, hattâ bazan koskoca şehirler yıllarca toprak altında saklı kalabiliyorlar?

Bunun en önemli sebeplerinden biri, yıkılan bir şeyin toprakla örtülmesi, hemen üstünde bitkilerin yetişmeğe başlamasıdır Böylece, bir zamanların büyük bir köşesi zamanla kalın bir toprak tabakası altında kalır Hele aradan bir de yüzyıllar geçince artık büsbütün unutulup gider.

Binalar için mesele daha da karışıktır. Çünkü insanlar onları kendi hallerine bırakmazlar, tahtalarını, tuğlalarını kısaca işlerine yarayan kısımlarını alıp başka yerlere taşırlar. Bunları kendi yapılarında kullanırlar. Bazen biri çıkar aynı yere bir ev yapmayı tasarlar. Hemen öbürlerinden kalan temeli toprakla doldurur; üstüne yenisini kurar. Meselâ Mezopotamya'da, Babillilerin başlıca şehirlerinden biri olan Eridu'da birbiri üstüne kurulmuş tam 14 tapınak meydana çıkarılmıştır. Burada uygulanan kural, eskiden kalanı düzleştirerek üstüne yenisini kurmaktı. Böylece şehirlerin düzeyleri gittikçe yükselmiştir. Bazen bütün bunların üstüne bir de düşmanların yakıp yıkması eklenir. Halk şehirlerden kaçmak zorunda kalınca terkedilen şehir, bir de tabiatın hışmına uğrar. Çok geçmeden otlarla kaplı bir tepecik meydana gelir. Bu arada eski uygarlık toprağa gömülür gider. Yüzyıllar sonra burası karşımıza, çobanların sürülerini otlattıkları bir tepe olarak çıkar.

Bazan kum fırtınaları da bu eski eserleri gözlerimizden silerler. Meselâ, Arkeolog Auguste Mariette Mısırda yaptığı gezilerinin birinde kumdan başını uzatmış bir sfenks kafasına rasladı. Etrafını araştırdı, bir tablet buldu Bunu okuduğu zaman o civardan daha birçok sfenksler çıkabileceğini anladı. Adamlar tuttu, kazıya başladı Sonunda 141 sfenks

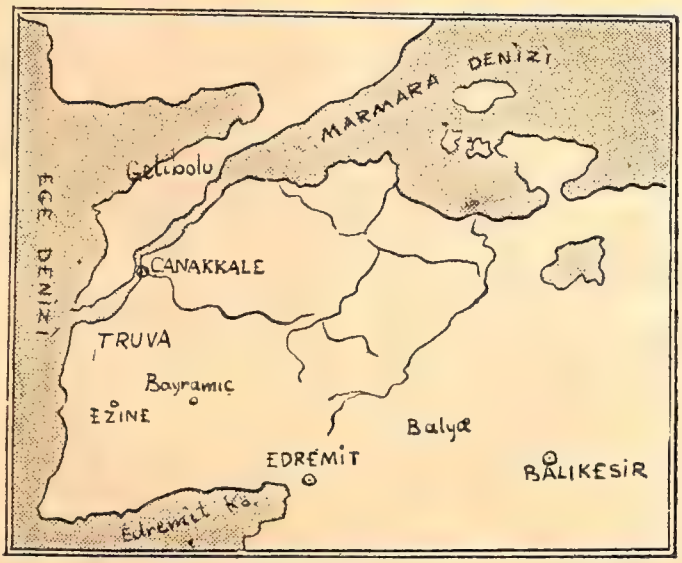

★ Doğan Kardeş aboneni zamanında yenilemeyi unutma. ★

ve birçok da boş kaide buldu.

Şehirlerin toprak altında kalmasına bazen de toprak kaymaları, yer sarsıntıları ve yangınlar sebep olur Bu işte yanardağların payı büyüktür. Birdenbire püskürerek insanların bin bir emekle meydana getirdikleri her şeyi lâvlara gömerler. Meselâ M. S. 79 da Pompei ve Herculaneum, Vezüv'ün külleri altında kalmıştır.

Arkeologlar, kazı yapılacak yerleri nasıl bulurlar?

Meslekleriyle ilgili en ufak bir ip ucuna rasladıkları yeri kazmaya koyulurlar. Çok defa topraktan ucunu gördükleri bir şey onları işe başlatır. Bir kıyı aşınımı, her şeyi önüne katıp sürükleyen rüzgâr, yahut bir kuraklık birçok gizli hazineleri ortaya çıkarabilir. Bazan çiftçiler tarlalarını sürerlerken sapanları bir ip ucu yakalıyabilir. Bazan da arkeologları harekete geçiren efsaneler, masallar ve kitaplardır. İşte bir Alman arkeologu olan Heinrich Schliemann, insana biraz garip görünen bu son yolda yürüyerek başarıya ulaşmıştır. Bir destana olan inancı ona önderlik etmiştir.

Truva nasıl bulundu?

Truva, Çanakkale'nin Biga ilçesi merkez bucağının Hisarlık veya Hısarcık köyünün yerinde olduğu bugün kesinlikle anlaşılan eski bir uygarlık merkezidir. Ama XIX uncu yüzyıla kadar şehrin yeri bilinmediği gibi, böyle bir uygarlığın gerçekten kurulmuş olduğundan da şüphe ediliyordu Schliemann'ın Truva'yı nasıl bulduğunu iyice anlamak için meşhur arkeologun çocukluğuna kısaca bir göz atalım.

Daha sekiz yaşında bile değildi. Babası yılbaşı hediyesi olarak kendisine bir tarih kitabı getirmişti İçi bir sürü hikâye ve canlı resimle doluydu Resimler arasında en hoşuna gideni, Truva'yı alevler arasında göstereniydi. Küçük Heinrich, bir türlü gözlerini bundan ayıramıyordu Resmin her çizgisini kafasına iyice yerleştirmişti. Şehri kalın duvarlar çeviriyordu. Babasını sırtında taşıyan genç bir Truvalı alevler içindeki şehirden kaçmağa çalışıyordu Meraklı çocuk, Truva'ya ait her şeyi öğrenmişti. Yunanlılarla Truvalıların yaptıkları on yıl süren savaşları anlatan Homer'in Ilyada'sını ezberletmişti âdeta Tahta at hikâyesi sizler gibi onun da çok hoşuna gidiyor, bir türlü okumağa doyamıyordu.

Bir gün yine kitabını eline aldı Resimlere bakarken Homer'in destanı gözlerinin önünde canlandı. Babasına dönerek :

«Truva'nın duvarları, bu resimdeki gibi kalın mıydı acaba?» diye sordu.

Babası çocuğun merakını

İskender ve Gordion Düğümü

Gordion eski devirlerde Anadolu'da kurulmuş olan Frigya adlı devletin başkenti idi.

Bu devlet şimdiki Konya, Ankara, Kütahya şehirlerinin büyük bir kısmını içine alıyordu. Frigyalılar daha sonra sınırlarını genişletmişler, doğuda Kızılırmağın geniş kıvrımı içine, güneyde de Adana'ya kadar inmişlerdi. Gordion'un Sakarya nehri üzerinde olduğu söylendiği gibi, bugünkü Nallıhan kasabasının yerinde veya civarında bulunduğunu ileri sürenler de vardır.

Frigyalılar, başkentlerini tapınaklarla donatmışlardı. Bunların en güzeli ve büyüğü, baş tanrıları Zeus adına yaptıklarıydı.

Efsaneye göre, Zeus, bu tapınağın önünden geçecek ilk adamın kıral yapılmasını emretmişti. Bu işte talih kuşu Gordios adlı bir köylünün başına kondu. Etrafına toplanan halk hemen onu kıral ilân etti. Fakir köylü, Zeus'a olan saygısını göstermek için o gün bindiği arabayı tapınağın sütunlarından birine bağladı. Kayışa öylesine ustaca bir düğüm attı ki, Ucları görünmüyordu. Bu yüzden hiç kimse bu düğümü çözemiyordu.

Frigyalılar bundan kuvvet almağa başladılar. Çok geçmeden ortalığa, bu düğümü çözenin Asyayı ele geçireceği inancı yayıldı Gordios, Frigya Kıralı Midas'ın babasıdır. Büyük İskender M. Ö. 334 yılında aşağı yukarı 35.000 kişilik bir orduyla Anadolu'ya geçmişti. O kışı Gordion'da geçirdi. Düğüm kendisine gösterilince çözmeyi denedi, fakat bunun imkânsız olduğunu görünce kılıcını çekip hemen iki parçaya bölüverdi. Böylece düğümün çözüldüğü ilân edildi.

gidermek için :

«Tabiî ya, daha bile kalındı,» diye cevap verdi.

Akıllı çocuk biraz düşünerek :

«Bunlar öyle kolay kolay yerle bir edilecek şeyler değil. Bugün hiç olmazsa kalıntıları kalmıştır,» dedikten sonra kendi kendine, büyüyünce yüzyılların tozu toprağı altında kalan Truva'yı meydana çıkarmağa karar verdi.

Bu pek öyle kolayca yapılacak bir iş değildi Çünkü Truva'ya ait tek kaynak Homer'di. O da bir şair olduğuna göre pekâlâ, hiç olmamış bir şeyi de gerçek gibi anlatmış olabilirdi. Zaten İlyada'yı severek okuyan insanların çoğu da böyle düşünüyordu.

Onlara göre, bu şiir iyi tasarlanmış, ustalıkla anlatılmış bir masaldan başka bir şey değildi. Heinrich Schliemann, bu türlü kuruntulara hiç önem vermiyordu. Ona göre İlyada gerçeğin ta kendisiydi.

Çocukluk ve gençliğinde birçok sıkıntılara katlandı ama, 46 yaşına geldiği zaman artık zengin bir adam olmuştu. Ömrü boyunca kurduğu hayalleri gerçekleştirebilmek için işe koyuldu Bundan böyle kayıp şehri meydana çıkarmasına hiçbir engel kalmamıştı. Bir zamanlar, bir Truva devleti bulunduğuna inananlar onun Anadolu kıyılarında bir tepe üstünde olduğunu söylüyorlardı. Kalktı Anadoluya geldi. Daha ilk bakışta kendisine söylenilen yerde aradığını bulamıyacağını kestirdi.

Etrafı araştırmağa başladı. Hisarlık denilen tepeyi görünce aradığını bulduğunu anladı. Burası kıyıdan bir saat içerdeydi. Ayrıca düşman saldırışlarının etkisiz kalacağı doğal bir yerdi burası.

1870 yılından başlıyarak burada kazılar yapmağa girişti. Çok geçmeden aradığı Truva'dan başka daha birçok şehirlerin bulunduğunu gördü. Kazdıkça birbiri üstüne kurulmuş şehirler ortaya çıkıyordu. Burası düşmanlara kolay kolay düşmiyecek doğal bir kale gibi görünüyorsa da kurulan şehirler birbiri ardısıra düşman saldırısına uğramış, her defasında yeni yeni insanlar gelmiş, eski şehirler yerine yenileri kurulmuştu. Eski devirlerden kalma en ufak bir iz bile bulmak insanın çok hoşuna giden bir şeydir Tarihle karşı karşıya gelmek heyecanlandırır insanı. Gerçekten koskoca bir şehir ortaya çıkarmanın insana verdiği heyecan ve sağladığı ün de kolay kolay kelimelerle anlatılamaz.

Schliemann'ın yedi şehir birden bulduğu kısa zamanda her tarafa yayıldı. Demek o zamana kadar efsane sanılan şey gerçeğin ta kendisiymiş. Şimdi de başka bir problem zihinleri kurcalamağa başladı. Acaba bu yedi şehirden hangisi Homer'in anlattığı Truva idi?...

İlk bulunan şehrin Romalıların kurduğu Truva olduğu belliydi. En dipteki de Taş Devrine ait bir şehirdi. Demek Homer'inki aradakilerden biriydi. Kalıntılardan doğru bir sonuca varmak zordu Nihayet Schliemann da yanlış yola saptı. En dipten ikincinin asıl Truva olduğuna karar verdi. Ölümünden üç sene sonra gerçek meydana çıkarıldı. Arkeologlar yüzeye daha yakın olanın, VII. şehir adını verdiklerinin Homer'in Truvası olduğunu kesinlikle ortaya çıkardılar.

OKULLARARASI KARDEŞLİK GEZİLERİ

Son devrim hareketinden sonra, yurdumuzda köy, kasaba ve şehir okulları arasında kardeşlik gezileri başlamış bulunmaktadır. Bu gezilerin, geleceğin en büyük inancası ve güvencesi olan yavrularımızı birbirine daha çok kaynaştırdığı gerçektir.

Doğan Kardeş'in devamlı okuyucusu Mine Ergener'den geçen gün bu konuda bir mektup aldık. Sağda resmini gördüğünüz Alemdar İlkokulu 3. sınıf öğrencisi Ergener kardeş, Karadeniz Ereğlisinden kalkıp okul arkadaşlariyle birlikte Şenköy'ü nasıl ziyaret ettiklerini anlatıyor. Bu mektuptan bazı parçaları beraberce okuyalım :

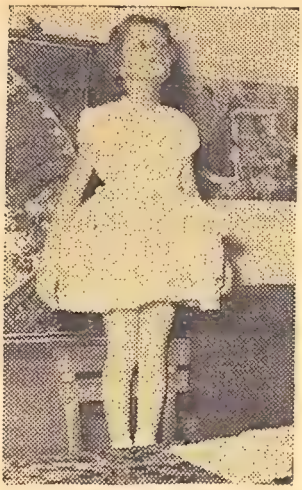

Ergener kardeş şiir okurken.

«Ilık bir bahar sabahı, kardeş köy okulu kurmak amaciyle yola çıktık. Hepimiz sevinç ve heyecan içinde marşlar söyliyerek Şenköy'ün Süleyman Beyler Okulu önünde otobüsten indik. Okulun öğrencileri ve öğretmenleri bizi çok sıcak karşıladılar. Birbirimize hemen kaynaştık. Kendilerine Büyük Kurtarıcı Atatürk'ün ve Millî Birlik Komitesi üyelerinin resimlerini ve bazı kitaplar hediye ettik. Biraz sonra köyü gezdik. Köylü kadınlar çıkrıkta yün eğiriyorlar, çiftçi dayılar da sabanla tarlalarını sürüyorlardı. Doğrusu bu gezi bizler için çok faydalı olmuştu.»

Şair Kardeşlerimizden

Ayşe Batur

Ayşe Batur 5 mayıs 1952 yılında İzmirde doğmuştur. Üç, dört yaşından bu yana resim yapmaktan, dans etmekten hoşlanır. Ankarada bulunduğu sırada Mithat Senmen Dans Stüdyosunda verilen derslere devam etmiştir. Şimdi Zonguldakta Mithat Paşa İlkokulunun üçüncü sınıfındadır. Öğretmenlerinin ve çevresinin dikkatini çekecek kadar güzel resimler yapmakta, şiirler yazmakta, hattâ ufak tefek roman denemeleri bile yapmaktadır.

Ayşenin bir kusuru vardır. O da gerek resimlerinde gerekse şiirlerinde yaşının çok çok ilerisinde olmasıdır. Bunda belki de çevresinin etkisi vardır.

Son günlerde şiirin, romanın, resmin yanında tiyatro ile uğraşmaya da başlamıştır. Büyüyünce bir tiyatro oyuncusu olmak istediğini söylüyor. Fakat bu tiyatronun hem sahibi, hem rejisörü, hem oyuncusu kendisi olacakmış. Bunun için şimdiden para biriktirmiye başlamıştır. Tiyatro kurmak üzere bankaya yatırdığı paranın toplamı 180 lirayı bulmuştur.

En büyük zevklerinden birisi de okumaktır. Hattâ bu yanı azıcık büyüklerinin canını bile sıkmaktadır. Çünkü evde, sokakta, bahçede, denizde mutlaka bir şey bulur, okumaya koyulur. Aşağıda Ayşe kardeşin 4 şiirini sunuyoruz.

G Ü L

Bir sevgi çiçeğisin sen gülüm,
Çiçeklerin sultanı.
Bülbüllerin sevgilisi,
Tabiatın neşesisin sen gülüm.

Altın vazolarda ihtişamla sallan
Çiğden elmaslarınla,
Kadife tuvaletinle
Eşsizsin gülüm eşsiz.

Salonların en güzeli,
Bahçelerin neşesi sensin,
Bir tanem sensin...

★

GÜLE GÜLE GÜNEŞ

Doğdun doğudan
Yırttın siyah perdeyi,
Dikerek mavi perdeyi
Milyonla elmas koydun,
Bir de gümüş tepsi.
Çağırdın bulutları.

Ama artık bitti gündüz
Kırmızı güllere sarıldın,
Yutacak seni deniz
Haydi çek ışıklarını topla
Güle güle güneş.

M E L E K

Siz hiç melek gördünüz mü?
İnciden taç taşıyan,
Siz hiç melek gördünüz mü?
Tül elbiseler içinde.

Siz hiç melek gördünüz mü?
Altın saçlı, yakut gözlü,
Siz hiç melek gördünüz mü?
Gök kubbede dolaşan.

Siz hiç melek gördünüz mü?
Bulutlarla oynaşan,
Siz hiç melek gördünüz mü?
İyilik sembolü olan.

★

T A B İ A T

Sen beni sarhoş ediyorsun tabiat
Billûr sesli kuşların,
Binbir renkte çiçeklerin,
Zümrütten ovalarınla
Altın tarlalarınla
Sen beni sarhoş ediyorsun tabiat.

Dikenli Top

MİRAY merdivenleri çabucak çıkıp annesinin yanına koştu. Ona verilecek önemli bir haberi vardı Okullarında «Tabiatı Sevenler Kulübü» adında yeni bir kulüp kurulmuştu. Öğretmenleri kulübe girmek isteyenlerin cuma gününe kadar tabiattan ilgi çekici bir şey bulup getirmelerini söylemişti. Kulüp üyeleri cumartesi günü bir göl kenarında geziye gideceklerdi

Miray, kıra çıkıp biraz dolaşmak istiyordu. Böylece kulübe girmesini sağlıyacak bir şey bulması pek güç olmayacaktı. Evleri şehrin en ucunda olduğu için epeyce talihli sayılırdı. Bazı geceler küçük zararsız hayvanlar bahçelerine kadar girerdi.

Annesi mutfakta şeftali soyuyordu. Miray'ı görür görmez :

— Tam zamanında geldin kızım, dedi. Bana biraz yardım eder misin? Şu meyvaları beraberce tertemiz yıkayalım; biraz da reçel yapalım.

Miray ne kadar üzüldüğünü annesine belli etmeden ona yardıma başladı. Galiba o gün kıra gidemiyecekti. Ertesi güne yapılacak pek çok ödevi vardı. Derslerini bitirinceye kadar hava kararmış, kıra gitme vakti geçmişti.

Ertesi sabah arkadaşlarından biri sınıfta çantasından alçı parçaları çıkardı Bir kokarcanın ayak izlerinin alçıdan kalıbını çıkarmıştı. Bir başkası da üstünde tohumları olan görülmemiş bir bitki getirmişti. Miray da onlar gibi yeni kulübe üye olmaya can atıyordu. Cumartesi günü yapılacak gezi öyle her zaman bulunacak şeylerden değildi. Cumaya kadar ne yapıp yapıp kulübe girmesine yarıyacak bir şey bulmalıydı.

O gün okuldan eve dönerken komşularından biri seslendi :

— Miray, yavrum, birkaç günlük bir seyahate çıkıyorum. Ben burada yokken zahmet olmazsa bahçedeki gülleri sulayıp kedinin yiyeceğini verir misin? Şu çimenleri de sularsan çok iyi olur. Bak toprak ne kadar kurudu.

Miray terbiyeli, yardımsever bir kızdı. Kendisinden istenen her şeyi yapardı. O işleri üstüne alınca kıra gidemiyeceği aklına gelmişti, ama nezaketsiz davranmış olmamak için sesini çıkarmamıştı. «Ah, ben ne talihsiz bir kızmışım!» diye düşünüyordu. Kıra gidecek vakti olsa iyi bir şey bulacağından emindi. Ama çimenleri, gülleri sulayıncaya kadar hava kararacaktı. Elini çabuk tutarak bu işi tahmin ettiğinden daha önce bitirdi Artık güneş batıncaya kadar kırda dolaşabilirdi. Bir tepeye tırmanırken dikenli bir bitki gördü. Kendi kendine :

— Bu kaktüs işime yarayacak, diye söylendi. Üstünde meyvaları da var.

Kaktüsün yanında diğer bazı dikenli bitkiler de çıkmıştı Bunların içinden kaktüsü köklemesi epeyce güç oldu. «Hava kararmadan eve

La Fontaine'den bir masal

KURTLA AT

Tatlı meltemlerin esip,
Otların yeşerdiği,
Hayvanların evlerinden çıkıp
Çayırlara yerleştiği
Bir mevsimde
Bir kurt varmış.
İşte bu kurt bir gün
Çıkagelmiş uzaktan.
Beti benzi solukmuş açlıktan,
Belli ki çok çekmiş
Kış vakti soğuktan.
Çayırda bir at görmüş,
Deliye dönmüş sevinçten.
«Tam ağzıma göre bir av» demiş.
«Ama biraz zorluya benzer,
Yakalamak için hile ister.
Neyse! Başardık demektir:
İş hileye kaldıysa eğer».
Böyle diyerek,
Ağır ağır yaklaşmış.
Kendini ata, doktor diye tanıtmış:
Bilirmiş bütün bu çayırın otlarını;
İyisini kötüsünü, tatlısını acısını.
Övünmeyi de pek sevmezmiş ama,

döneyim,» diye düşündü. Acele acele tepeden inip şehre giden yola çıktı Karşıdan karşıya geçerken kaktüsün dikenleri eline battı. Can acısıyla «ay» diye bağırarak kaktüsü yere attı. O sırada karşıdan bir kamyonun geldiğini gördü Eğilip kaktüsü alacak vakti yoktu. Kendisi yolun kenarına çekildi. Kamyon geçtikten sonra yolun ortasındaki meyvaları ezilmiş, parçalanmış kaktüse içini çekerek baktı. Artık onu okula götüremezdi. Bütün ümitleri suya düşmüştü. Üzüntüyle evine döndü.

Bahçe kapısının yanındaki çiçeklerin arasında gözüne bir şey ilişti. Orada koyu renkli, dikenli bir şey vardı. Eğilip baktı Evet, yanılmamıştı. Sevinçle bir çığlık atarak :

— Babacığım, anneciğim, koşun! Bakın ne buldum, diye bağırdı.

Babasıyla annesi merakla bahçeye çıktılar. Miray heyecanla :

— Kirpiye bakın, diyordu. Birdenbire olduğu yerde top gibi kıvrıldı Ama dikenli bir top. Bunu da kırda bulduğum kaktüs gibi yere düşürmek istemem. Acaba okula nasıl götürsem.

Hep birden düşünüp taşındılar. Annesi evden bir mukavva kutu getirdi Kirpiyi içine koydular Kızcağız sevinçten uçuyordu. Ertesi sabah, kirpiyi öğretmenine ve arkadaşlarına gösterecek, ondan sonra bahçede bulduğu yere bırakacaktı. «Tabiatı Sevenler Kulübü üyelerinin hayvanları da sevmesi, onlara zarar vermemesi lâzım» diye düşünüyordu.

İyileştirmediği hasta hiç yokmuş,
Gözü de paraya pek tokmuş.
İsterse kendisine de bakarmış,
Çünkü hastalık denen nesne hep
Çayırda otlayanları kollarmış.
«Arka ayağımın altında, demiş at,
Bir çıban var, istersen bir bak.»
— Aman, demiş sahte doktor,
Bu mu bütün sıkıntınız?
Bundan kolay ne var!...
At Efendimiz'e hizmet etmeyi
Kendime şeref sayarım.
Arzu buyurulursa eğer,
Ameliyat da yaparım.
Bizim doktor aklınca
Zamanını kollar durur,
Güzelim atı yutmağa bakarmış.
Halbuki beriki,
Zaten durumdan şüpheci,
Bir tekme attığı gibi ardından
Kan getirmiş kurdun ağzından.
Dişlerini kırmış üstelik;
Çenesini de etmiş darmadağan.
Kurdun canı yanmış acıdan,
Boynunu büküp uzaklaşmış oradan.
«Hak yerini buldu demiş.
Herkesin işi kendine göre:
Ameliyatçılık başka şey,
Kasaplık yine başka.»

Çeviren: Emre TAŞÖZ

Kardeşlerimizden

(Beş yaşlarında ikiz kardeşlerimizden Kamer ve Ülker annelerine yazdırdıkları bir şiiri dergimize yollamışlar. Biz de resimleriyle birlikte şiiri burada yayınlıyoruz.)

İKİZ KARDEŞİZ

Biz ikimiz kardeşiz.
Ama ikiz iki kardeş
Yarısı o yarısı ben
Bir elmayı tamamlarız.
Beni görer Ülker sanır.
Beni gören Kamer sen der.
Kimse bizi tanıyamaz
Doğan Kardeş okuyanlar
Acaba bizi ayırır mı?

Kamer, Ülker Şağban

★

ANNEME

Bütün anneler güzeldir,
Fakat sen daha güzelsin.
Bütün anneler güler yüzlüdür,
Fakat sen daha güler
yüzlüsün.

Oğuz SOYSAL

★

GÜNEŞ DOĞUYOR

Birden pencereye koştum.
Güneş doğuyordu!
Esrarlı bir el
Gizlice itiyor,
Ve yükseltiyordu onu...

Cemile Güç

★

KİTABIM

Kitabımın içi bilgi dolu
Çalışkanlar okur onu
Benim güzel kitabım

Ufuk Utku

Bir Bayram Günü

Bir bayram günü idi. O gün annem saçlarımı örüyordu. Ben de entarimi düzeltiyordum. Bir ara pencereden dışarı baktım. Üstü başı yırtık ve pis benim kadar bir kız, taşın üstüne oturmuş, yüzünü avuçlarının arasına almış düşünüyordu.

O gün de çok soğuktu. İçimden bir ses «Ona yardım et bu kız senden yardım bekliyor» diyordu sanki. Hemen ayakkabılarımı giydim. Sokağa çıktım. Yanımda ağabeyimin verdiği on lira vardı. Eski ayakkabılarımı ve birkaç eski elbisemi almıştım. Yanına yaklaştığım zaman titrek sesle bir şeyler mırıldandığını duydum. Ona daha çok yaklaşarak, taşın bir ucuna da ben oturdum. Niye burada oturduğunu sordum. Üvey annesinin kendisini istemediğini ve ona bütün işleri yaptırdığını söyledi. Onu bizim avluya alarak, elbiseleri giymesine yardım ettim. Sonra beş lira vererek ne isterse almasını söyledim.

İçimde bir rahatlık vardı. Bayramdan bir iki hafta sonra bir gün bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Okula gidiyordum; o gün matematikten imtihan olacaktık. Giyindim ve dışarı çıktım. Evden epey uzaklaşmıştım. Birden ayağım kaydı düştüm. Tesadüfen oradan bir kız geçiyordu. Benim yanıma gelerek kollarımdan tutup kaldırdı. Yüzüm, üstüm, başım çamur içinde kalmıştı. Çamurlar içime kadar geçmişti. Yüzüne bakınca onu tanıdım. Beni evine götürdü. Evi çok güzeldi. Başka bir aile onu yanlarına almıştı. Beni sobanın yanına oturttular. Temizlendikten sonra bir bardak sıcak süt getirdiler içtim. Allahaısmarladık diyerek okula koşa koşa gittim. Matematik üçüncü ders olduğu için imtihana da yetiştim.

Saniye ÜSTÜN

GEMİ

Bir gemi var ufukta
Ufacık bir noktadır
Hayallerim var onda
Bana çok uzaktadır.

Deniz Gürer

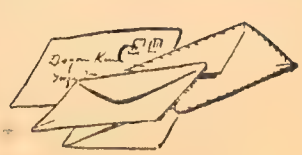

VAPURLAR

Şu mavi denizlerde
Dolaşıyor vapurlar
Kontrollar bağırıyor
Biletleriniz nerde?

Yasemin Sönmezer

ATAM

Atam Kocatepeye tırmanıyor düşünceli,
Çıkar yavaş yavaş, ağzında eli.

Ali ÇETİN

YİRMİ YEDİ MAYIS

Bütün çevrem uyandı radyonun gür sesinden,
Kardeşim bile coştu babamın neşesinden.
Annem tutamıyordu gözlerinin yaşını,
«Yaşasın ordu» diye sallıyordu başını.
Yaşıyordum sanki ben, artık başka âlemde,
Devrim olmuştu bugün benim şanlı ülkemde.
Büyük Ata kapladı bir anda bütün yurdu,
Türk ordusu ikinci Cumhuriyeti kurdu.

Ethem Erol ÜNAL

DOĞAN İÇİN

Üzüntüden deliriverecek insan
22 yıl önce 1 Nisan
Her taraf karla kaplı uzakta bir diyar
Yüksekten kopup gelen zalim kayalar
Altına alıvermiş o talihsiz çocuğu,
Nasıl da kıymış annesine babasına,
Ondan çok şeyler bekliyen vatanına...

Bu acıyı içinizde kökleştirip büyütmeyin
Hepimiz bir Doğan'ız büyüyeceğiz, bekleyin.

Fügen Yazıcıoğlu

Yazılar

KEDİM

Kedimin adı Pamuk
Gözleri yumuk yumuk
Cam gibi ışıldıyor.
Akpak tüyleri,
İpek gibi parıldıyor.
Pamuk beni görünce
Mır mır mırıldanıyor.
Ellerimi yalıyor.

Nesrin Tümer

★

ANNE

Annem benim için dünyada herşeydir. Doğduğum zaman beni bağrına basan, beni büyüten, bana bakan ve nihayet bilgi sahibi olmam için beni okula gönderen ANNEM'dir. Bunun için ANNEM'i herkesten çok severim Daha bu kadar değil, değil ama hisler sözle anlatılamaz

Nebil Değim

★

İLKBAHAR

Dün sabah erkenden
Penceremden bakarken
Kuşlar ötüşüyordu sevinçle,
İnsanlar yürüyordu hızla,
Hemen koştum annemi
uyandırdım.
Anneciğim kalk etrafına bak.
Ah! Ne güzel gün, ne güzel
sabah.

Fügen Yazıcıoğlu

★

KARDEŞİM

Küçücük bebektin
Severdim seni
Alırdım kucağıma
Sevgili kardeşim

Abi, abi diye koşardın bana
Seviyordum en çok seni
Çok tatlı idin o zaman
Sevgili kardeşçiğim.

Yaman Akar

Okul Arkadaşları

AYGÜN, kahvaltıya oturunca annesi haftaya başka bir şehre gideceklerini söyledi.

Aygün'ün bütün iştahı kaçtı Çay bardağını elinden bırakıp annesine :

— Yine mi şehir şehir dolaşıp duruyoruz, dedi.

— Ne yapalım yavrucuğum Baban nerede iş bulursa oraya taşınmağa mecburuz Biliyorsun ki, bir inşaat mühendisi gittiği yerde devamlı olarak oturamaz.

Aygün gözyaşlarını zor tutuyordu :

— Tam okula alışıp yeni yeni arkadaşlar ediniyorum, oradan ayrılıyoruz.

Artık ağlamağa başlamıştı. Annesi :

— Biliyorum, burayı çok seviyorsun, ama pekâlâ gideceğimiz yere de aynı şekilde alışırsın; pek çok arkadaş bulursun. Haydi şimdi sütünü bitir bakayım.

Aygün okula giderken Sevgi'ye seslenmeden evlerinin önünden geçti. Sevgi en iyi arkadaşıydı. Her sabah okula beraber giderlerdi. Ama bugün bambaşkaydı. Canı hiç kimseyle konuşmak istemiyordu. İçinden şöyle diyordu :

— Şurada, okulun kapanmasına birkaç hafta kaldı. Yeni bir okula, bir sürü tanımadığım insanın arasına gireceğim. Burada kalsak ne olurdu sanki?

Aygün, bu haberi arkadaşlarına söyleyip onları da üzmek istemiyordu. Ama annesi öğretmenine durumu anlatmasını tembihlemişti. Son dersten çıktıktan sonra öğretmeninin yanına sokulup :

— Öğretmenim, bu cumartesi biz buradan ayrılıyoruz, dedi.

Öğretmen Aygün'ü çok severdi :

— Çok üzüldüm doğrusu. Tatile de az kaldı. Peki, bu defa nereye gidiyorsunuz, diye sordu.

— Babam buradan yüz kilometre kadar uzaktaki bir kasabada iş almış.

Öğretmen :

— Öyleyse ara sıra uğrar bizleri ziyaret edersin, diye sırtını okşadı.

Akşam üstü eve dönerken Sevgi'nin kendisine seslendiğini duydu. Durdu, yetişmesini bekledi. Sevgi nefes nefese koşmağa başladı :

— Aygün, bugün sana ne oldu? Sabahleyin giderken beni çağırmadın, bütün gün de suratın asıktı. Bana mı kızdın, yoksa başka bir derdin mi var?

Aygün, arkadaşına, kendisini çok üzen bu meseleyi anlattı. Yol boyunca, ilerde nasıl birbirlerini görebileceklerini kararlaştırdılar.

Çarşamba günü okul dağıldı. Aygün önden çıkmıştı. Durup arkadaşını bekledi. Sevgi diğer kızlarla beraberdi. Bir şeyler konuşuyorlardı. O tarafa bile bakmadan hızlı hızlı uzaklaştılar. Kapıdan iki kişi daha çıktı. Aygün arkalarından :

— Nur, İlhan durun beni bekleyin, diye bağırdı. Nur dönüp :

— Biz Sevgi'lere gidiyoruz; tasarladığımız şeyler var...

İkisi de gülerek uzaklaştılar. Aygün tek başına eve döndü. Okul yolu hiç bu kadar uzun gelmemişti. Annesi eşyaları topluyordu. Çantasını hızla masanın üstüne bıraktı Annesi dönüp :

— Ne oldu kızım; bu ne hal böyle, diye çıkışınca :

— Deli olacağım anneciğim. Bu benim arkadaşlarım çok aptal. Cumartesi günü ayrılacağımızı biliyorlar da kimsenin aldırdığı yok.

Ertesi gün daha da beter oldu. Aygün her dakikasını arkadaşlarıyla geçirmek istiyordu. Aksine onlar da kendisinden kaçar gibiydiler. Bir köşeye çekilip fısıldaşı-

KÜL KEDİSİ

Gültekin Yayınevi, «Kül Kedisi» adını taşıyan ilk kitabiyle çocuk yayınlarına başlamıştır.

Dilimizin en güzel örneği sayılabilecek bu kitabın türkçesi Vahdet Gültekin amca tarafından yazılmıştır. Beş renk resimli güzel bir kapak içinde çıkmış olan bu kitabı bütün kardeşlerimize öğütleriz.

yorlar; ne zaman yanlarına gitse gülüşüyorlardı. Cuma sabahı kahvaltıda annesine :

— İyi ki buradan gidiyoruz Okulda artık kimse benimle konuşmak bile istemiyor, diye dert yanmağa başladı.

Annesi, arkadaşlarının çok iyi çocuklar olduğunu, kendisinin yanıldığını söyledi, ama o kesin kararını vermişti

Cuma günü artık kendisini zor tutuyordu. Fısıldaşmalar, gülüşmeler her zamankinden çok daha fazlaydı. Kimse yanına gelmiyordu. Öğle yemeğinde bile onu tek başına bıraktılar.

Son dersten çıkma zili çalınca öğretmen kendisini çağırdı ve gidip başöğretmeni görmesini söyledi. Başöğretmen Aygün'e başarılar dileyip öbür okula götüreceği kâğıtları verdi. Tekrar sınıfa döndü. Kapıyı açınca bir alkış koptu. Çocuklar başlarına renkli kâğıt şapkalar giymişler, odayı süslemişlerdi. Öğretmenin masasının üstü pastalar, çöreklerle doluydu. Tahtaya büyük harflerle «Güle güle Aygün» yazılmıştı. Kızcağız o kadar şaşırdı ki, olduğu yerde donakaldı. Bir şeyler söylemek istiyordu, ama sesi çıkmıyordu. İçinden hem ağlamak hem de gülmek geliyordu.

Öğretmen :

— Arkadaşların bir haftadır bu toplantıya hazırlanıyorlardı, deyip onun da başına kocaman bir şapka geçirdi.

Artık onların, niçin köşeye çekilip fısıldaştıklarını anlamıştı.

O gün, çok eğlendiler Sevincinden uçarak eve döndü. Annesi, bu değişikliği görünce :

— Oh oh, seni çok neşeli görüyorum, dedi.

Aygün annesine, çocukların hazırladığı o güzel toplantıyı ballandıra ballandıra anlattı.

Annesi kızını kucaklayıp :

— Gördün mü, arkadaşların seni ne kadar çok seviyorlarmış! Şimdi benim de bir müjdem var : Bugün Sevgi'nin annesi geldi Okullar kapanıncaya kadar evlerinde kalmanı teklif etti. Babana sordum, o da pekiyi, dedi. Yıl sonuna kadar buradasın.

Aygün sevincinden zıplamağa başladı. Sonra durup:

— Çok komik, dedi.

Annesi :

— Ne oldu, diye sorunca

— Çocukların yaptığı ayrılık toplantısı boşuna gitti.

Annesi :

— Üzülme, dedi, buna onlar da en az senin kadar sevinecekler.

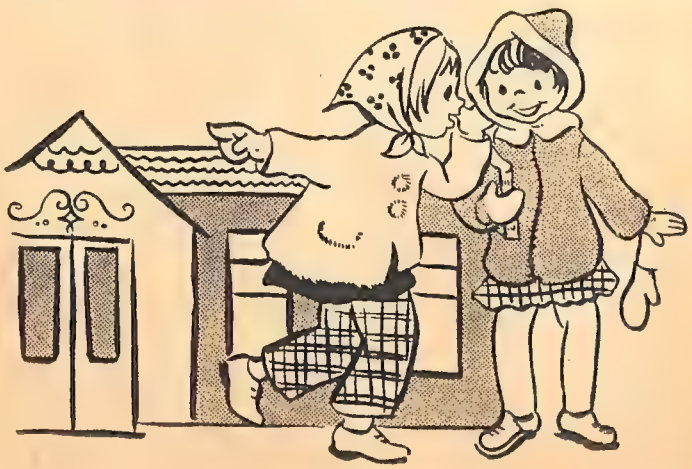

Doktor ve Hastası

İHTİYAR bir kadın vardı. Her geçen gün onun görme kuvvetini biraz daha azaltıyor ve zavallı, ne yapacağını bilemiyordu.

Şehirde gitmediği doktor kalmamıştı. Hiçbiri bir çare bulamamıştı.

Uzun zaman sonra kendisini körlükten kurtaracak doktoru buldu, ama artık iş işten geçmişti. Çünkü kadıncağız ne yemyeşil çayırları, ne renk renk çiçekleri görebiliyor, ne de neşeyle oynıyan çocukları penceresinden seyredebiliyordu. Hattâ duvarda asılı duran pırıl pırıl kapları bile artık zor seçebiliyordu.

Doktor kendine o kadar çok güveniyordu ki, eğer tedavi edemezse para almıyacağını söylemişti. Her gün kadının evine gidip ihtiyarın gözlerine bir merhem sürüyordu İlâç bir süre için tamamiyle kör yapıyordu Doktor, bundan faydalanarak duvardaki kapları evine taşıyordu.

Aradan günler geçti Kadının gözleri iyileşti, ama ona görme kudretini ispat edecek pek az şey kalmıştı.

Nihayet bir gün doktor gelip dedi ki :

Tedavi tamam. Artık iyileştin. Bu defa ücretimi almaya geldim.

İhtiyar kadın :

— Nasıl olur doktor! gözlerim eskisinden de beter oldu galiba? Önceleri hiç olmazsa şu duvardaki kap kacağı seçebiliyordu. Ama şimdi, inanın bana duvarda hiçbir şeycikler göremiyorum.

KARACA YAVRUSU

AYŞE ağabeysi Hasan'a: «Şuraya bak, bence dünyada çağlıyandan daha güzel bir şey olamaz» dedi.

Manzara çocuğun da çok hoşuna gitmişti ama o tabiattaki herşeye hayrandı. Bu bakımdan kardeşini cevapsız bırakmadı:

«Dağları ormanları, gölleri, hele kuşlarla çiçekleri unutuyorsun» dedi. «Güzellikte birbirlerini geçemezlerse de suyun tatlı sesini çıkarmakta hiç bir şey çağlıyanla boy ölçüşemez. Şu parmaklıklar olmasaydı da daha yakından seyredebilseydik.»

Ayşe sesini duyurmak için bağıra bağıra:

«İyi ki bunları buraya koymuşlar. Yoksa kayalardan aşağı yuvarlanırdık.»

Hasan eliyle aşağıdaki bir şeyi göstererek:

«Şuraya kayaların üstüne bak Karacayı gördün mü?»

Ayşe suların döküldüğü yerin az ötesindeki yosunlu kayalara dikkatle baktı:

«Ya, dedi, ne de sevimli. Daha yavru herhalde. Nasıl da bir heykel gibi hiç kıpırdamadan duruyor.»

Bu sırada kayaların arkasındaki çalılıklardan kocaman bir karaca çıktı. Hızlı hızlı kayalara doğru yürüdü sonra geri dönerek yine çalılıklara koştu. Bu şekilde bir kaç kere gidip geldi.

Ayşe dayanamadı, Hasan'ı dürterek:

«Bu hayvanın bir derdi var galiba» dedi.

Çocuk başını sallıyarak:

«Doğru, bu büyük karaca bizimkinin annesi olacak. Yavrusuna durmadan yolu gösteriyor. Peşinden gitmesini istiyor. Ama küçüğün niçin yerinden kıpırdamadığını anlıyamadım» dedi.

Ayşe:

«Haydi gidip bakalım, belki de ayağı bir şeye takılmıştır» deyince Hasan:

«Bekle anneme söyliyeyim de bizi merak etmesinler» dedi ve biraz ilerdeki kır sofrasına doğru koştu.

Az sonra nefes nefese geldi:

«Daha yemek hazır değilmiş. Sepete koyduğumuz bu ipi de getirdim. Belki lâzım olur. Haydi iş başına» diyerek etrafı araştırmağa başladı.

İki kardeş daracık bir yol buldular. Bu onları çağlıyanın sularının döküldüğü yere çıkardı Ama karaca yavrusu karşı kıyıda kalmıştı. Aralarında, kayalardan büyük hızla yuvarlanan suların meydana getirdiği tehlikeli bir girdap vardı. Karaca başını kaldırınca çocukları gördü. Kaçmak istedi. Yerinden kıpırdayamadı Gözlerini dikip ürkek ürkek bakmağa başladı.

Ayşe:

«Şimdi ne yapacağız» deyince Hasan:

«Bir yolunu bulup karşıya geçeceğiz» dedi.

Ötekinin bu işe aklı yatmadı:

«Nasıl olur, yüzemeyiz ki. Şu sulara bak nasıl da döne döne herşeyi içine alıyorlar»

Hasan kayalara iyice yaklaşarak etrafını araştırmağa başladı

Biraz sonra:

«Buldum» diye bağırdı.

Şuraya bak. Sular çarpa çarpa kayayı nasıl oymuşlar. Tam bize göre bir geçit açılmış.

Çağlıyanın arkasındaki kaya aşınmış, bir tünel meydana gelmişti Bunun bir duvarı taş, diğeri de beyaz köpüklü sulardı.

Çocuklar başlarını eğip bu dar dehlize girdiler. Yer kupkuru ve düzdü Yarı yola geldiklerinde Ayşe durdu ve önlerindeki su duvarına uzun uzun bakarak:

«Düşün bir kere inanılacak şey mi bu! Bir çağlıyan üs-

YURDUMUZDA NÜFUS ARTIŞI

1927	de	13 648 027
1935	de	16 158 018
1940	ta	17 118 950
1945	te	18 861 609
1950	de	20 947 188
1955	te	24 121 778
1960	ta	27 802 224

tümüzden dökülüyor. Sulara bak elmas gibi parlıyor.»

Hasan:

«Bırak şimdi bunları» diyerek kolundan çekti.

Öbür kıyıya geçtiler. Küçük karaca gözleri korkudan irileşmiş onlara bakıyordu. İyice yaklaşınca Hasan :

«Vah zavallı, ayağı iki kayanın arasına sıkışmış» diyerek yere çömeldi, taşı olanca kuvvetiyle kendine doğru çekti. Yavru ayağını kurtardığı gibi ırmağa atladı.

Ayşe:

«Eyvah, girdaba doğru gidiyor» dedi.

Hasan yakalamak için eğilince büsbütün uzaklaştı.

«Boğulacak. ne yapsak acaba» diye kendi kendine söyleniyordu

Öteki heyecanla bağırdı:

«İpi at, durma elini çabuk tut.»

Hasan ipin ucuna bir ilmek yaptı sular arasında çırpınan karacaya fırlattı Ama ip hedefe varmadan köpüklere gömüldü. İlmeği bir türlü karacanın boynuna geçiremiyordu Üç defa denedikten sonra ayakkabılarını, çoraplarını çıkarıp suya girdi Biraz yürüdü. Bu defa bu zor işi başardı Hayvanı usul usul çekip kıyıya getirdi. İlmeği boynundan çıkararak:

«Haydi şimdi annenin yanına» deyip salıverdi.

Hayvan çalılara doğru koşarken yapraklar arasından anne karacanın kafasını gördüler. Demek orada yavrusunu bekleyip durmuştu

Onlar kurtardıkları hayvanın arkasından bakarken babaları yukardaki tahta parmaklığa dayanmış, «Yemek hazır. nerelerdesiniz?» diye bağırıyordu

Yine geldikleri yolu tutup geri döndüler

Sofrada karaca yavrusunu nasıl kurtardıklarını. çağlayanın sularının güzelliğini anlata anlata bitiremediler.

Bunları

Dişçilere rahatlık

Danimarka'da yapılan yeni dişçi koltuklarına hastalar boylu boyunca uzanıp yatıyorlarmış. Yatarak dişlerini tedavi ettirmek hastalar için de rahat oluyor mu bilmiyoruz, ama bu buluşun dişçilere gerçekten büyük faydası dokunuyormuş. Böylece onlar da çalışırken oturabiliyor, eskisinden daha az yoruluyorlarmış.

Uzun plâk

Şanghay'da çalınması ancak on saatte biten plâklar yapılıyormuş

Kaymak tableti

Tablet şeklinde katılaştırılmış kaymak yakında Danimarka'nın en önemli ihraç maddelerinden biri olacak. Bu tabletler geçen yıl açılan bir fuarda ilk defa satışa çıkarılmış. Yılda 100 ton veya 20 milyon kaymak tableti yapılacakmış. Bu tabletlerin, kaymağın pek çabuk bozulduğu sıcak memleketlerde çok işe yarayacağı ümit ediliyor.

Feza yolcularına azık

Amerikalı bir profesör, gelecek yılların feza yolcularına yeni bir besin salık veriyor : «su piresi» denilen bir çeşit böcek. Feza seyahatine çıkarken yedek besin maddesi olarak bu böceklerden bol miktarda alınmalıymış. Çünkü suda yaşayan bu küçük böcek protein, şeker, çeşitli vitaminler ve madeni tuzlar bakımından pek zenginmiş. Profesör henüz feza seyahatine çıkmadığı halde sık sık bu böceklerle güzelce karnını doyuruvormuş.

Denizin altında kükürt borusu

Meksiko Körfezindeki bir adada yeni açılan bir kükürt ocağından çıkarılan kükürtler yeni bir metodla A. B. D. nin güney sahiline çıkarılıyormuş. Ada ile sahil arasında denizin altına 11 km lik bir boru döşemişler Kükürt buharla eritiliyor ve pompalanarak boruya gönderiliyormuş. İki milyon dolâra mal olan boru, günde 4500 ton kükürt akıtabiliyormuş.

Şemsiye avcıları

Kuzey denizindeki balıkçılar geçen yaz denizde şemsiye aramışlar. Balıkçılık üzerinde araştırmalar yapan İngiliz bilginleri denize 2000 tane şemsiye şeklinde küçük âlet atmışlar. Sarı ve siyaha boyanmış bu şemsiyeler balıkçılık için çok önemli olan akıntıların yönünü ve yolunu göstermeye yarıyormuş. Balıkçı gemileri, bu şemsiyeleri Balıkçılık Vekâletine göndererek onları buldukları yeri de bildiriyor, bunun karşılığında epeyce bir para alıyorlarmış.

Biliyor muydunuz?

Orman Yangınları

BÜLENT'ler o pazar erkenden kalktılar Tatillerini şehrin gürültüsünden uzakta, sessiz bir köşede geçireceklerdi Herşeyi geceden hazırlamışlardı Daha güneş doğmadan yola koyuldular Epeyce yürüdükten sonra yemyeşil bir düzlüğe geldiler Burası tam istedikleri gibi bir yerdi İki taraf çam ormanlariyle kaplıydı Arkalarında da dağlar yükseliyordu.

Ağaçların arasından kaynayan suyu renk renk çiçekleri görünce orada yerleşmeğe karar verdiler Ellerindeki yükleri bir tarafa koyup her biri bir iş yapmağa koyuldu Hepsi de adamakıllı acıkmışlardı.

Babası odun toplarken Bülent taşlardan bir ocak örüyordu. Gül ise kovayı alıp kaynaktan su getirmeğe gitmişti Annesi de sofrayı hazırlıyordu

Çocuk tam ateşi yakarken birisinin arkadan ilerdeki tepeden:

— Hey ne yapıyorsun orada, diye bağırdığını işitti Bu Bülent yaşta bir çocuktu Koşa koşa o tarafa geliyordu Elindeki kamçıyla ateşi göstererek:

— Çabuk şunu söndür, burada ateş yakılmaz, dedi

Bülent ufacık bir çocuğun kendisine emirler vermesine çok içerledi

Kızgın kızgın konuştu:

— Sen de kim oluyorsun Çocuk:

— Ben korucu Hasan'ın oğluyum diye cevap verdi.

Bülent'in babası Ahmet bey uzaktan çocukların birşeyler konuştuklarını duymuştu Yanlarına gelerek:

— Ne istiyorsun yavrum, diye sordu

Çocuk adamın yüzüne dik dik bakarak:

— Gezmeğe gelenler çok defa yangın çıkarırlar Onun için babam kendi nöbet bölgesinde ateş yakılmasına müsaade etmez

Ahmet bey yumuşak bir sesle:

— Yavrucuğum yangından biz de en az baban kadar korkarız Sonra orman hepimizin malıdır Onun kül olmasını kim ister? Bak, etrafa kıvılcım sıçramasın diye taşlardan bir ocak ördük. Dikkat ettiysen ağaçlardan uzak ve düzlüğün ortasında Giderken de ateşi söndüreceğiz elbet Bunları babana söylersen belki de bugün burada oturmamıza izin verir.

Çocuk yine ters ters:

— Babam evde yok, diye cevap verdi Ahmet bey gülerek:

— Peki oğlum, dediğin gibi olsun, biz de başka bir yer buluruz, deyip çocuklara paketleri toplamalarını söyledi. Yine yola koyuldular Epeyce gittiler, bir tepeyi tırmandıktan sonra yine önlerine yeşil bir düzlük çıktı.

Ahmet bey etrafına bakınarak:

— Orman korucusunun evi şurada Sonradan kovulmaktansa bu defa baştan izin alalım, dedi

Korucu çok iyi bir adamdı. Onları görünce:

— Ben insanları bir bakışta anlarım. Siz dikkatli kimselere benziyorsunuz. Burada istediğiniz gibi oturun, koşun, oynayın, gezin, eğlenin ama ateş yakmayın. Bir kıvılcım bile koca ormanı kül eder, diye sıkı sıkı tembihledi

Bunun üzerine gezmeye çıkan aile ormanın güzel bir köşesine verleşti. Hep birlikte yemeklerini yedikten sonra etrafı dolaşmağa başladılar.

Az ilerde bir dere vardı. Ahmet bey hemen oltasını çıkardı Ucuna bir yem takıp balık beklemeğe başladı.

Gül, fotoğraf makinesiyle gördüğü herşeyin resmini çekiyordu Gezinirken bir karaca yavrusuna rastladılar. Hayvancağız onları görür görmez ok gibi fırlayıp çalıların arasına girdi Az sonra korucu da yanlarına geldi. Biraz konuştuktan sonra çocukları alıp tepedeki yangın kulesine çıkardı Korucunun bir arkadaşı nöbetteydi Dürbünüyle etrafı gözlüyordu. Âleti gözlerinden çekip çocuklara uzattı:

— Ormana bir de bununla bakın, dedi.

Bu dürbün denilen şey sihirbaz gibiydi. Ağaçları in-

sanın burnunun dibine getiriveriyordu. Korucu, çocuklara dürbünün faydalarını anlattı:

— Nöbetleşe bu kuleden etrafı gözleriz. Yangını daha başlangıcında görüp önlemezsek binlerce ağaç kül olup gider. En çok korktuğumuz da dikkatsiz insanlardır. Sigaralariyle, kibritleriyle milletin binlerce lirasını cayır cayır yakıyorlar.

Dürbün Gül'ün çok hoşuna gitmişti. Önünde uzanan uçsuz bucaksız ormanı göstererek:

— İyi güzel ama, yapayalnız canınız sıkılmıyor mu, amcacığım? diye sordu.

Adam gülerek dedi ki:

— Bir dakika boş vaktimiz yok ki. Her ağaç bir çocuk gibidir. Bu kadar çok çocuğu olan bir insan can sıkıntısına hiç vakit bulabilir mi?

Çocuklar koruculara teşekkür ettiler. Kuleden ayrılırken onları davet eden adam:

— Sizin gibi akıllı çocuklarla tanıştığıma çok memnun oldum. Üstelik ağaçları da çok seviyorsunuz. Yalnız sevmek yetmez. Onları korumayı da bilmelisiniz. Ağaç dallarını kırmıyacağınızı biliyorum, ama ateşin bunların can düşmanı olduğunu aklınızdan çıkarmayın. En ufak bir dikkatsizlik bu canım ağaçları yerle bir eder diye onlara faydalı öğütler de verdi.

Kuleden ayrıldılar koşarak tepeden aşağı indiler, düzlüğe çıktıklarında Bülent'in burnuna hafif bir yanık kokusu geldi. Durup etrafına bakınmağa başladı. Kuşkulanmıştı bir kere. Çevresini araştırdı. Görünürde ne duman vardı, ne de alev, ama koku gittikçe fazlalaşıyordu. Bülent köpeklerin yaptığı gibi etrafı koklamağa başladı. Burnu onu doğruca yanan yere götürdü. Taşların üstünde kuru yosunlar vardı. Bunlar tutuşmuştu.

Bülent:

— Gül, koş su bul, diye kardeşine seslendi. Kaynak az ilerdeydi ama yanlarında su koyacak bir kap yoktu. Kuru çam iğneleri de alevlendi. Çocuklar ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Bülent kardeşini kolundan çekerek:

— Gel ayaklarımızla çiğneyip söndürmeğe çalışalım, dedi.

Bütün güçleriyle ayaklarını yere vurmağa başladılar. Fakat bütün yaptıkları boşa çıkıyor, onlar çabaladıkça alevler çevreye daha çok yayılıyordu. Bülent eline geçirdiği bir ağaç parçasını yanan dallara indiriyordu. İçlerini bir korku kaplamıştı. O kadar dalmışlardı ki sabahki çocuğun yanlarına yaklaştığını duymadılar... Kamçısını şaklatınca ikisi de sıçradılar.

Çocuk yine aksi aksi :

— Ben demedim miydim? Sonunda yangın çıkardınız işte, diye söylenmeğe başladı.

Gül hemen:

— Biz yapmadık, diye atıldı.

Çocuk:

— Kim yaparsa yapsın, söndürmek her görenin ödevidir, diyerek üstünden kazağını çıkardı Irmakta ıslatıp Gül'e uzattı.

— Bununla alevlerin üstüne vur da etrafa yayılmasınlar. Bülent'e dönerek haydi biz de gömleklerimizi ıslatalım. Üçü birden ıslak bezlerle tutuşan çam iğnelerini söndürmeğe çalıştılar ama alevler gittikçe büyüyordu. Korucunun oğlu gömleğini bir tarafa fırlatarak:

— Böyle olmıyacak, dedi. Boşuna uğraşıyoruz. Bir kürek lâzım. Ateşin etrafına bir hendek kazmak gerekiyor. Böylece alevler daha ileri gidemez. Çok yazık. Yangın büyümeden kuleden göremezlerse pek çok ağaç kül olacak. Ne yapsak acaba?

Gül:

— Ben gidip babama haber vereyim O bir çare bulur deyip olanca hızıyla koşmağa başladı.

Bülent arkasından:

— Söyle kürek de getirsinler, diye bağırıyordu. Yirmi dakika sonra babası koruculârla beraber geldi Bu arada yangını kuleden de görmüşlerdi ki itfaiye ekibi hemen yetişti

Koruculârın bir kaçı bir hendek kazmağa koyuldular. Bir kısmı hemen tutuşuveren çam iğnelerini alevlerden uzaklaştırıyorlardı Bir kısmı da ıslak çuvallarla alevlerin üstüne vuruyorlardı Biraz sonra kuvvetli bir rüzgâr çıktı Bu defa durum büsbütün kötüleşti Kıvılcımlar her tarafa saçılmağa başladı. Adamlar üç saatten fazla bütün güçleriyle uğraştılar. Elleri, yüzleri kavrulmuş duman ve ısten kapkara olmuştu.. Saatler geçtikçe ümitleri biraz daha kırılıyordu. Az sonra yağmur damlaları düşmeğe başlayınca hepsi derin bir nefes aldı. Yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyordu. Sırılsıklam olmuşlardı.

Fakat aldırdıkları yoktu.

— Çok şükür orman kurtuldu, diye seviniyorlardı.

Yağmur dındikten sonra korucu, Ahmet beyin elini sıkıp onları övmeye başladı:

— Beyler, keşke herkes sizin gibi olsa. Çoluk çocuk bütün aile yurt ve tabiat sevginizi fazlasiyle gösterdiniz. Burada bizlerle beraber çırpınmanız herkese örnek olacak bir hareketti doğrusu. Ormanlarımızın yaşıyabilmesi için herkesin sizin gibi dikkatli, uyanık olması, ağaçları sevip koruması gerekir.

Unutulmaz bir Yolculuk

Kakao İşçisi

FRANCİSCO, uyandığı zaman henüz pek erkendi. Gözlerini aralıyarak bir şeyler düşündü. O akşam kakao dolu bir kayık nehri geçerek Guayaquil şehrinin büyük limanına gidecekti. Böyle gece seyahatlerine çıkıldığında her zaman köyden bir çocuk alınırdı Bütün çocuklar bu iş için seçilmeye can atardı. Şimdiye kadar Francisco hiç seçilmemişti, çünkü büyük şehre giden diğer çocuklardan yaşça daha küçüktü.

Çıplak ayaklarıyla bambudan yapılmış döşemelere basarken hiç ses çıkarmamaya çalışıyordu. Küçük kardeşleri yataklarında mışıl mışıl uyuyorlardı. Merdivenlerden aşağı indi. İçinden, «bugün çok çalışıp kendimi gösterirsem belki beni seçerler» diye düşünüyordu.

Alt katta annesi hayretle:

— Niçin bu kadar erken kalktın, diye sordu. Hasta mısın?

— Hayır. Yalnız karnım acıktı.

Guayaquil'e gitme ümidini şimdilik kimseye açmamaya karar vermişti. Bahçeden akan derede elini yüzünü yıkadı. Siyah saçlarını ıslatıp arkaya doğru bastırdı. Sonra eve girip çabucak kahvaltı etti. Koşar adımlarla yola düzüldü. Ahırdan birisi :

— Merhaba Francisco, diye seslendi. Ne kadar erken kalkmışsın böyle!... Öteki çocuklar güneş doğmadan yataklarından çıkamıyorlar. Çok tembel şeyler!

Francisco hiçbir şey söylemeden gülümsedi. Dört tane çuval alıp bunları iki katırın üstüne attı. İkisinin de ipinden tutarak hayvanları ahırdan çıkardı. Dışarda katırlardan birine bindi. Hızlı gitsin diye çıplak ayaklarıyla karnına bastırıyordu.

Başının üstünde yemyeşil bir tavan meydana getiren ağaçların altında ilerlerken üstü başı ıslanmıştı. Patika zaman zaman kakao ağaçlarının yetiştirilip dikkatle bakıldığı bölümden ayrılarak ormanın içine dalıyordu. Bir kere önünden büyük bir yılan geçti. Francisco hiç korkmadı. Yılanın fare avlamak istediğini biliyordu. Ara sıra ağaçların arasından kuş sesleri geliyordu. Bunların dışında, ıssız ormanın içinde, katırların ayaklarının çamurlu topraklarda çıkardığı seslerden başka ses duyulmuyordu.

Çocuk kakao ekimi ile uğraşan işçilerin yanına geldiği zaman güneş doğmuştu. Adamlar kakao meyvalarını topluyorlardı. Kılıç gibi uzun ve keskin bıçaklarla alt dallardaki meyvaların sapını kesiyorlardı. Bazıları ise uzun sopaların ucuna bağlanmış bıçaklarla üst dallardakilere erişmeye çalışıyorlardı. Francisco meyvaların toplandığı yığının başına gitti. İşçiler meyvalara bir bıçak vurarak boydan boya yarıyor, içini dışına çevirip kakao çekirdeklerini başka bir yere yığıyorlardı. Elleri bu işi yapmaya o kadar alışmıştı ki, kakao yığını hızla büyüyordu.

Francisco, getirdiği çuvallar yapışkan kakao çekirdekleriyle doluncaya kadar bekledi. Ondan sonra katırlarıyla beraber aynı yollardan geri döndü.

Yapışkan çuvalların etrafında sinekler, böcekler vızıldıyordu. Francisco bunların kendisini sokmasına hiç aldırmıyordu. Derin hayallere dalmıştı. Ekvatorun en büyük şehri olan Guayaquil'i düşünüyordu. Orayı gören büyük çocuklara imreniyordu. Acaba o gün kendisi de oraya gidebilecek miydi? Şehirde görülecek, yapılacak o kadar güzel şeyler vardı ki...

— Çocukların dondurma dedikleri o tatlıdan ben de yiyeyim, diye düşündü. Dondurma çok soğuk oluyormuş, ama insanın ağzının içini ateş gibi yakıyormuş. Nasıl bir şey hiç anlıyamadım.

Şehirde bir duvarın üstünde hareket eden resimler vardı. Parası olursa onları da görecekti. Ah, keşke ayakkabı alacak parası olsaydı!... Ömründe hiçbir şeyi bundan çok istememişti. Çıplak, kara ayaklarına baktı.

— Ah bir ayakkabım olsa herkes bana daha başka davranır, diye düşündü.

Çok geçmeden nehrin kenarında kakao çekirdeklerinin kurutulup ayıklandığı yere gelmişti. Katırlarını sıra sıra duran bambu tepsilerinin yanına götürdü. Her sıranın sonuna yeni toplanmış, açık renkli, taze çekirdekler yığılmıştı. Daha ilerdeki tepsilerde rengi daha kararmış, yarı yarıya kurumuş çekirdekler vardı. İyice kahverengi olmuş, kurumuş kakaolar ise en baştaki tepsilerde bulunuyordu. Francisco'nun annesi burada öbür kızlar ve kadınlarla birlikte kakao çekirdeklerini ayıklıyordu.

Çuvalları boşaltıp yeniden kakao getirmek üzere yola

★ Kara sineklere ölüm! ★

çıktı. Amcasının büyük oğlu Carlos'la öbür çocuklar katırlarını alıp daha henüz işe gidiyorlardı. Öğleye kadar Francisco onların iki katı iş görmüştü. Kızkardeşinin getirdiği pilâvla muzu çabucak yedikten sonra işinin başına koştu. Eğer çok fazla kakao taşırsa belki de patronun ilgisini çekebilirdi.

Gittikçe daha hızlı iş görüyordu. Telâşını gören diğer büyük çocuklar onunla alay etmeye başladılar. Carlos uyuşuk uyuşuk :

— Niçin o kadar çok çalışıyorsun, diye sordu. Zorun ne?

Francisco arkadaşlarının alaycı bakışlarını görmemezlikten geliyor, işine devam ediyordu Geç vakit depoya geldiği zaman kakao çuvallarının nehirdeki kayığa yüklendiğini görünce içi burkuldu. Belki de o gün Guayaquil'e kimin gideceği kararlaştırılmıştı. Gözlerine dolan yaşların akmasını önlemek için yutkundu. O sırada birine çarpmıştı. Sert bir sesin kendisini :

— Hey, dikkat etsene, kör müsün, diye azarladığını duydu.

Başını kaldırıp kakao torbalarının sahibine çarptığını görünce korkudan ödü koptu. Bütün ümitleri bir anda suya düşmüştü.

— Aptal gibi gidip ona çarparsam adam hiç beni şehre gönderir mi, diye düşündü.

Üzüntü içinde kakao tepsilerinin yanından geçti. Annesi, çocuğun tuhaf halini farketmişti. Yavaşça yanına çağırıp :

— Neyin var Francisco, diye sordu.

Çocuk hıçkırarak niçin üzüldüğünü anlattı. Sözlerini :

— Ben Guayaquil'i görünceye kadar saçlarım ağaracak, diye bitirdi.

Annesi çocuğun alnına düşen saçları çekerek :

— Eğer bana önceden haber verseydin seni böyle hayal kırıklığına uğratmazdım, dedi. Bugün şehre Carlos'un gideceği daha dünden kararlaştırılmıştı.

Francisco sessizce annesinin yanından uzaklaştı. Katırları ahıra götürüp bırakacaktı. O sırada birisinin Carlos'u çağırdığını duydu. Bölgenin bütün kakao ticaretini yapan patron Francisco'ya :

— Carlos'u gördün mü, diye sordu.

— Görmedim efendim.

— Kayık onun keyfini bekliyecek değil ya!... Git de kayıkçıya hereket etmesini söyle.

Francisco düşe kalka nehrin çamurlu kıyısına koştu. Ayaklarını suya sokup kayığı arkadan itti. Yorgunluktan alnında terler birikmişti. O sırada kakaoların sahibi :

— Francisco, Guayaquil'e sen gitmek ister misin, diye sordu.

Çocuk kulaklarına inanamıyordu. Sevinçle başını salladı. Hemen annesine koşup haber verdi Kayığa binerken adam :

— Bugün hep seni gözlüyordum, dedi. Büyük çocuklardan çok iş yaptın. Belki canın Guayaquil'de bir şeyler almak ister.

Bunları söyliyerek cebinden beş tane gümüş para çıkarıp çocuğa verdi. Francisko o zamana kadar bu paraların beşini bir arada görmemişti.

Kayık nehrin akıntısıyla ilerlerken kıyıdakiler, «Güle güle!» diye bağırarak çocuğa el salladılar. Francisco çuvalların arasına uzandı. Parasıyla neler alacağını düşünmeye başladı. Çok geçmeden yorgunluktan uyuya kalmıştı.

Kayık rıhtıma yanaşırken uyandı. Sabahın serin havasında titriyerek yerinden doğruldu Kakao çuvallarının üstünden rıhtıma bir göz attı. Bir anda uyku sersemliği geçti. Önündeki manzaraya şaşkınlıkla baktı. Karşısındaki yüksek binalar, doğan güneşin pembe ışıkları altında çok güzel görünüyordu. Guayaquil'de bu kadar büyük binalar olursa insan bu şehirde daha birçok inanılmaz şeyle karşılaşabilirdi.

Kayığın kaptanı :

— Francisco, orada boş duracağına çuvalları indirmeye yardım et, dedi.

Bu iş saatlerce sürdü. Co-

Rüya Perisi

Oynayanlar : Peri, Tekin, Lâle, Güven, Mehmet.

Sahne : Bir bahçe.

(Perde açıldığı zaman peri, bahçedeki çiçekleri sulamaktadır. Lâle girer.)

Lâle — Burası rüya bahçesi mi?

Peri — Evet, kardeşim. Kendine rüya mı istiyorsun?

Lâle — Kendim için değil, Tekin ağabeyime buradan güzel bir rüya almak istiyorum.

(Peri cebinden bir defter çıkarıp sayfalarını karıştırır.)

Peri — Tekin yardımsever bir çocukmuş. İşte ona karanfilli bir rüya. Karanfili sever değil mi? **(Bir karanfil**

---

cuğun rıhtımda gördüğü inanılmaz şeylere bakacak vakti kalmamıştı. Son kakao çuvalını rıhtıma çıkardıkları zaman güneş tepelerinde yükselmiş, ortalık iyice ısınmıştı. Adamlar uyumak için rıhtımdaki tahtaların üstüne uzandılar. Ama Francisco'nun dinlenecek vakti yoktu Şehri gezmesi lâzımdı. Rıhtımdan eğilerek ellerini, yüzünü yıkadı Saçlarını düzeltti Kaptan arkasından seslendi :

— Unutma, güneş batarken yola çıkacağız. Bizi bekletme sakın.

İşte şimdi Ekvator'un en büyük şehrinin sokaklarındaydı. Herkes öğle sıcağından korunmak için evlerine çekilmiş, sokaklar tenhalaşmıştı. Sokak köpekleri bile uyumak için kendilerine gölge bir yer arıyorlar, dillerini sarkıtarak duvar diplerinde yatıyorlardı.

Francisco yolda, omuzuna kocaman bir beyaz kutu asmış bir adamla karşılaştı. Çocuk merakla, fakat utangaç bir tavırla yaklaşırken adam :

— Almak ister misin, diye sordu.

— Ne satıyorsun?

Adam elinde küçük bir paket tutarak :

— Sen bundan hiç yememişsin galiba, dedi. Bir tadına bak istersen. Ama önce parayı ver bakalım.

Francisco paketi alırken az kalsın elinden düşürecekti. Parmakları yanar gibi olmuştu. Biraz korkuyla kâğıdı açtı. Merakla içindekini yaladı.

— Ah, dilim yandı, diye söylendi.

Francisco'nun saflığı adamı çok eğlendirmişti.

— Bu çocuk da dondurmayı sıcak sanıyor, diye güldü

Francisco daha önce böyle bir şey yemediğini söylemiye utandı Yeniden dondurmayı yaladı. Soğuk, tatlı lezzeti bu sefer çok hoşuna gitmişti. Yedikçe içi serinliyordu

Herkesin öğle uykusuna yattığı saatte Francisco şehri dolaştı. Parklardaki çiçeklere, dükkânlara baktı Bazı sokaklara kurutmak için kakao çekirdekleri sermişlerdi. Ama bunlara hiç bakmadan geçti.

En sonunda ön tarafına büyük renkli resimler asılı bir yere geldi. Hemen oracıkta dükkânını açan bir adama :

— Burası nedir efendim, diye sordu

— Sinema, ama saat 8 den önce film başlamaz.

Francisco üzüntüyle yoluna devam etti. Saat 18 de kayıkta olması gerekiyordu. O gün film seyredemiyecekti.

Başka bir adam dükkânının önündeki tenteyi kaldırıyordu Çocuk vitrinde sıra sıra ayakkabılar gördü. Çıplak ayaklarıyla kapı eşiğinde durarak çekingen bir tavırla :

— Efendim, diye söze başladı, ama sözünün arkasını getiremedi.

Adam onu :

— Çekil oradan bakayım, müşterilerin yolunu kapama, diye azarlamıştı.

Francisco adama ayakkabı almak istediğini, cebinde parası olduğunu söyliyemiyecek kadar şaşkın ve üzüntülüydü.

Oradan uzaklaşıp bir merdiven basamağına oturdu. Başını ellerinin arasına almış düşünüyordu. Güneş

koparıp Lâle'ye verir. Lâle bir kenara çekilir. Tekin girer.)

Tekin — Kardeşim Lâle için bir rüya rica ediyorum.

Peri — Kardeşinizi tanıyorum. Ne iyi bir kız! Ona şu kırmızı gülü götürür müsünüz? Güzel bir rüya görecek. **(Bir gül koparıp Tekin'e verir.)**

(Lâle, bu konuşmaları duymuştur. Ortaya çıkar.)

Lâle — Ağabey, ben buradayım. Bana rüyamı verir misin? İşte senin karanfilin.

(Güven girer.)

Güven (aksi bir şekilde) — Çabuk benim rüyamı ver. Vakit geçiyor. Neredeyse sabah olacak.

(Peri bir ısırgan uzatır.)

Güven — Ay! Parmaklarımı yaktı.

Peri — Bu ceza sana az bile. Sabahleyin sapanla kuş vururken onlara hiç acımadın mı?

(Güven ağlıyarak çıkar.)

Lâle — Annem de güzel bir rüya görse ne iyi olur!

Peri — İşte annene bir zambak. Dün çok işi vardı, yorulmuştur. Bu rüya inşallah onu dinlendirir.

(Mehmet gözleri kapalı sahneye girer.)

Mehmet — Bana da bir rüya verin. Üç gecedir rüya görmüyorum. Sıkıntıdan patlıyacağım.

Peri (çocuğun avucuna dikenli bir bitki koyarak) — Al sana!...

Mehmet — Ay! Battı. Çok acıdı!...

Peri — Kardeşinin bebeğini zorla elinden alıp kırdığın zaman ağlamaktan onun da gözleri böyle acımıştı.

(Mehmet üzüntüyle çıkar.)

Tekin — Bu çocuklar kötü rüyalar mı görecek?

Peri — Evet. Hem de nasıl kötü, korkunç rüyalar...

Lâle — Bahçenizde ısırgan ve dikenlerden daha çok güzel çiçekler var.

Peri — Tabiî. Onlar daha çok lâzım oluyor. Buraya gelip rüya istiyen çocukların pek çoğu iyi kalbli. Öbür çocuklar da yaramazlıktan vazgeçseler, ödevlerini günü gününe yapsalar, başkalarına iyilik etseler ne iyi olur. O zaman ben de bahçemde hep güzel çiçekler yetiştiririm.

batmak üzereyidi. Biraz sonra kayığa dönmesi gerekiyordu. O zamana kadar hareket eden resimleri görememiş, kendisine ayakkabı alamamıştı Hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

— Niçin ağlıyorsun çocuğum?

Francisco, karşısında uzun boylu, dost bakışlı bir adam gördü. O gün başından geçenleri, şehre gelmeyi ne çok istediğini, ama sinemaya gitmeden evine döneceği için nasıl üzüntü duyduğunu çabucak anlatıverdi. Dükkâncının kendisine papuç satmadığını da söyledi.

Adam :

— Gel beraber gidelim, dedi.

İkisi beraber ayakkabıcıya girdiler. Adam Francisco'yu görünce suratını asmış, fakat bir şey söyliyememişti Francisco'yu getiren adam :

— Bakın, bu çocuk ayakkabı almak istiyor, dedi

— Peki efendim.

Çocuğun ayakkabı beğenmesi epeyce vakit aldı. Dükkândan çıkınca iyi kalpli adama yardımı için teşekkür etti O da :

— İnşallah bir daha Guayaquil'e geldiğin zaman sinemaya da gidersin, dedi.

Francisco rıhtıma giderken yolu pazar yerinden geçiyordu. Fazla vakit kaybetmeden oradan annesine bir ipekli eşarp aldı. Rıhtıma geldiği zaman kaptan harekete hazırlanıyordu. Hemen kayığa atladı. Yeni ayakkabılarını bir hazine gibi göğsüne bastırmıştı.

«Kim Biliyor?» un Cevapları

1. **Çekirgeler kanatlarını birbirine sürterek ses çıkarırlar.**
2. **Volkanlardan çıkan erimiş maddelere lâv denir. Yeryüzüne çıktıktan sonra soğuyarak püskürük külteler meydana getirirler.**
3. **Naftalin, ısıtılınca hemen buharlaşır. Eğer buharları soğuk bir yüzeye çarparsa bu defa da sıvı hale gelmeden katılaşır. Bu olaya süblimleşme denir.**
4. **Vitamin, ilk olarak 1897 yılında Eijkman adındaki Holândalı bir doktor tarafından bulunmuştur.**
5. **Sıcak ülkelerde yetişen ufak bir fidanın yapraklarından elde edilir. Bu mavi toz boyacılıkta ve çamaşırların sarılıklarını gidermekte kullanılır.**
6. **Dünyanın en uzun nehri Amerika'daki Mississippi nehridir. Uzunluğu 4900 km. olup Meksika körfezine dökülür.**
7. **Kuzey denizlerinde yaşıyan Morina balığının karaciğerinden.**

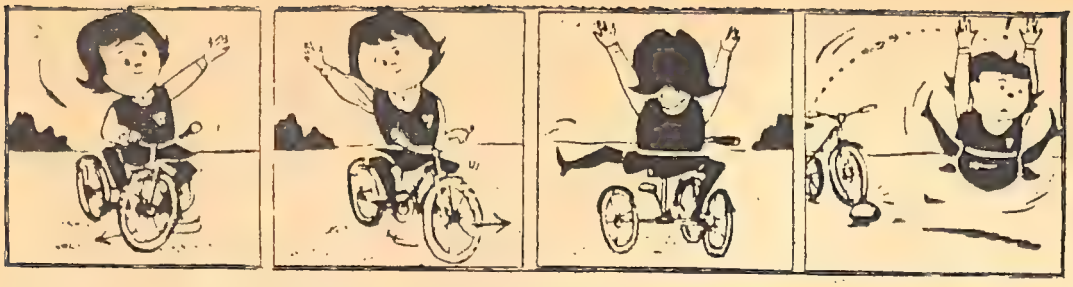

Gülelim

Taşıtların vızır vızır işlediği bir caddenin ortasında duran kadın, trafik polisine seslendi:

— Memur bey oğlum, hastaneye nereden gidilir?

Polis :

— Olduğun yerde durursan yolu çok kolay bulursun.

☆

Kasap :

— Aksiliğe bakın gelen ördeklerin hepsini satmışız. Beyim size de güzel bir kuzu butu verelim.

Avcı :

— Kalsın, kalsın. Eve kuzu mu vurdum diyeyim, yani!

Tren durunca yolculardan biri pencereden sarktı. İstasyonda gezinen bir çocuğa yirmi beş kuruş uzatarak:

— Bana bak oğlum, dedi, koş şuradan bir sandviç al. Ama çabuk ol. Tren çok az duracak. Sonra çocuğun avucuna bir yirmibeşlik daha sıkıştırarak:

— Bununla bir tane de sen ye, dedi.

Aradan epeyce zaman geçti. Tam tren kalkarken çocuk çıkageldi:

— Amca, bir tane sandviç varmış. Ben kendiminkini yedim. Al şu yirmi beş kuruşunu da sana borçlu kalmıyayım.

Resim dersinde İnci öğretmene :

— Öğretmenim bakın! Otlıyan bir inek resmi yaptım.

Öğretmen :

— Peki hani ot nerede?

İnci :

— İnek yemiş bitirmiş öğretmenim.

Öğretmen :

— İneğe ne olmuş öyleyse?

İnci :

— Bu hayvan o kadar aptal değil ya! Otların hepsini silip süpürür de ortalıkta durur mu hiç!

★

Berber :

— Sizi daha önce de traş etmiştim galiba.

Gemici :

— Yoo! Yanağımdaki Savaş yarasıdır.

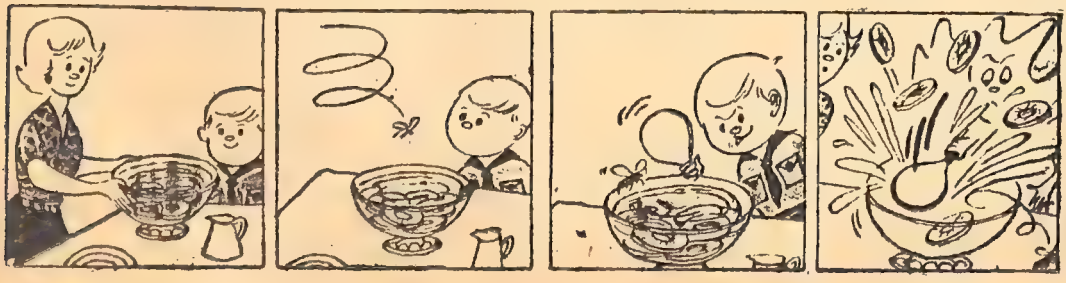

KARAGÖZ OYNUYORUZ

(Baş tarafı sh. 9 da)

insan.

Karagöz — Eee öyleyse?

Karagözcük — Galiba babacığım onlar bizden daha çok çalışkan da ondan

Karagöz — Hah işte yaranın üstüne parmağını bastın. Onlar, bizden daha çalışkan. Her işi bizden daha çok severek yapıyorlar. Canla başla çalışıyorlar. Jimnastik hareketlerinin vücut güzellikleri, sağlıkları için çok faydalı, çok lüzumlu olduğuna inanıyorlar. Onun için jimnastik derslerini zoraki bir angarya gibi değil, seve seve yapıyorlar.

Karagözcük — Öğretmenimiz de aynı şeyi söyledi babacığım. «Siz de bu kızlar gibi olmak isterseniz, yalnız jimnastik derslerinde değil, her gün, hiç değilse bir on beş dakikacık jimnastik yapın. Bakın o vakit boyunuz nasıl uzayacak, vücudunuz nasıl gelişecek, iştahınız nasıl açılacak, neşeniz nasıl artacak, kuvvetiniz nasıl çoğalacak,» dedi.

Karagöz — Tabiî bu sözler de her zamanki gibi bir kulağınızdan girdi öbür kulağınızdan çıktı!...

Karagözcük — Yoo... babacığım, Alman kızlarını gördükten sonra biz de Hanya'yı, Konya'yı anladık artık... Öğretmenimize her gün jimnastik yapacağımıza söz verdik.

Karagöz — Aferin o Alman kızlarına öyleyse... Ben Hükümetin yerinde olsam, onları bütün Türkiye'de dolaştırır, bütün Türk çocuklarına gösterirdim...

★

HARF DEVRİMİ

(Baş tarafı sh. 8 de)

mıyan tek vatandaş bırakmamaktır. Üzerine titrediğimiz ve uğrunda bunca fedakârlığı göze aldığımız demokrasimizin en büyük güvencesi ve dayancası işte özlediğimiz bu kuvvettir.

Mustafa BAYDAR

Doğan Kardeş YAYINLARI

Tatilde okunacak kitaplar

Öğretici, meraklı kitaplar:

- **Eşyaların Hikâyesi** ..... 300 Kuruş
- **Işığın Hikâyesi** ..... 200 »
- **Saatin Hikâyesi** ..... 250 »
- **Dünyanın Çehresini Değiştiren 12 Adam** ..... 1000 »

★

Heyecanlı romanlar:

- **Yeşil Mühürlü Mektup** ... 200 »
- **Pembe Evin Kedisi** ..... 200 »
- **Marko Polo** ..... 200 »
- **Kaçırılan Doktor** ..... 200 »
- **Jenifer Teyzenin Anahtarları** ..... 250 »

★

Güzel ciltli büyük romanlar:

- **Halime**
- **Hayvan Hikâyeleri**
- **Dünyanın Dört Bucağından Dostlar**
- **Allah Rahatlık Versin**
- **Wilhelm Tell**
- **Gökten Üç Elma Düştü**
- **Dede Korkut Masalları**
- **Masal Bahçesi**
- **Binbir Gece Masalları.**

Bez ciltli, iyi kâğıtlı, renkli kapaklı bu kitapların her biri onar liradır. Ödemeli olarak **(P. K. 1146 - İstanbul)** adresine sipariş edebilirsiniz.

★

Çocuklara en güzel sınıf geçme hediyesi:

Fen ve Tabiat Ansiklopedisi

Her evin demirbaş kitabı

İnsanlar, hayvanlar, bitkiler, yıldızlar âlemi, matematik, fizik, kimya, biyoloji konuları, keşifler, icatlar. Binden fazla resim. 32 Tiftruk baskılı tablo. Bez cildli, 500 sahife, 20 lira.

HAYVAN DOSTLARI

Füğen Yazıcıoğlu

Ayşe Emerk

Eser Emerk

Ayşe Karasinan

Enise Günebakan

Halit Çelikoğlu

Ceyda Aktuna

Gülay Arısoy

Emel Akgiray

Erol Aksoy

Nilgün Akdoğan

Yıldız Penbeci

Naci Avcı

Ayse Karabulut

Suat Haktanır

Osman Gündüz

Revza Konyalıoğlu

Abdullah Bizden

Erdal Akgiray

Ali Gündüz

Arif Özer

REHBER AMCA

Şu taraftan gideceğiz. Önce heykelleri göstereyim.
RESİM HEYKEL SERGİSİ
HEYKEL
HEYKEL
ZIIIT..
Şangır,
HEYKEL SALONU
KARR!
'şungur
PAAT!
Vazgeçtim. Gelin ilkin resimlere bakalım.
RESİM
Şu en üstteki Yeniçeri ağalarından birinin resmidir.
Buradan hiç görülmüyor.
Üzülmeyin, ben şimdi onu aşağıya indiririm.
Hımm. Size çok zahmet oldu. İndirmeğe değmezmiş.

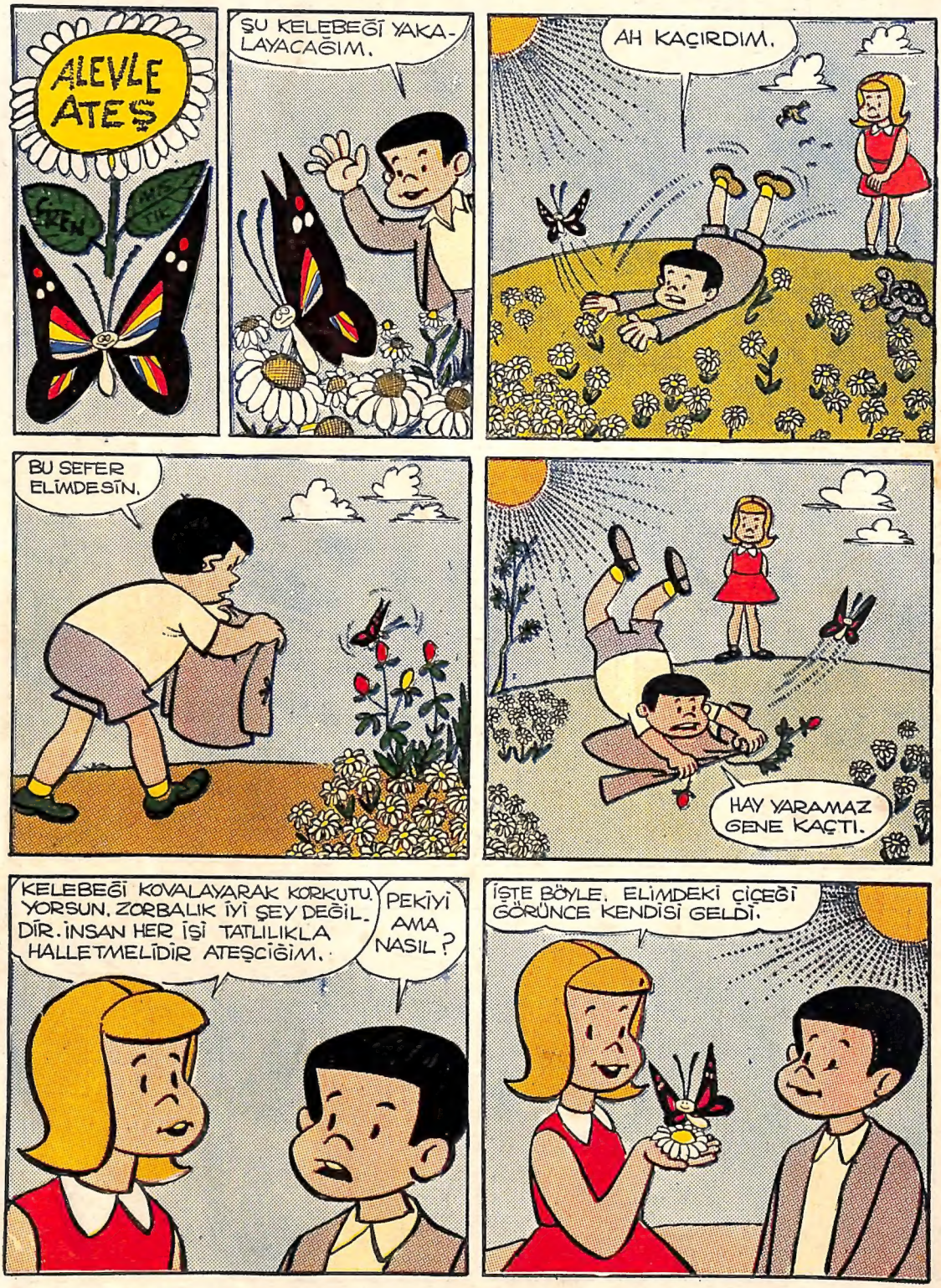

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.